

Underlag till resultatförslag för utvecklingssamarbetet med Kenya 2015-2019

1. Utvecklingsutmaningar

Kenya klassificeras idag som ett lägre medelinkomstland efter en omräkning ("rebasning") av ekonomin i september 2014 då BNP skrevs upp med ca 25 procent. Kenya är den största ekonomin i Östafrika och fjärde störst i Afrika söder om Sahara. Landet har stora naturresurser - bördig mark, vatten, lång kust med stora marina resurser och naturreservat som attraherar miljontals besökare varje år. Framförallt har landet en ung och relativt välutbildad befolkning med stor entreprenörsanda. Den nuvarande befolkningen på 43 miljoner kommer sannolikt att fördubblas fram till 2050.¹ Ökningen är främst koncentrerad till urbana områden där 50 % förväntas bo före 2030.² Befolkningens utbildningsnivå är relativt hög med 87 % läskunnighet, vilket är 24 procentenheter högre än genomsnittet för Afrika söder om Sahara. 50 % av kenyaner som är 25 år och äldre har minst åttaårig grundskoleutbildning och det genomsnittliga antalet utbildningsår är 5,3 (5,6 för män och 5,1 för kvinnor)³. Mer än hälften av befolkningen – fr. a. unga människor - använder idag mobiltelefonen för kommunikation genom sociala medier⁴ och för finansiella transaktioner. Demografin utgör en stor utvecklingspotential. Samarbetet inom East African Community (EAC) utgör en annan stor utvecklingspotential som kan leda till djupare regional integration, ökad handel och fred i regionen.⁵ Resultatet av lanseringen av Kenyas Eurobond i år visade också att man har goda möjligheter att generera utländskt kapital.

Trots de stora resurserna och potentialen för utveckling är Kenya fortfarande ett land där fattigdomen och ojämlikheten är utbredd. Nästan halva befolkningen lever på mindre än 1,25 USD per dag⁶ och endast 4 % av befolkningen tjänar mer än 3 000 kr/månad. Flera samverkande faktorer kan förklara varför landet inte utvecklats till sin fulla potential och fattigdomen inte har kunnat bekämpas effektivt. De underliggande faktorerna som håller kvar majoriteten av Kenyas befolkning i fattigdom är politiska, ekonomiska, sociala och miljömässiga: en stat kännetecknad av patron-klientförhållanden och korruption; en ekonomi som varken växer tillräckligt snabbt eller är inkluderande; djupt rotade och mångfasetterade ojämlikheter; omfattande degradering av ekosystemen, stor sårbarhet mot miljö- och klimatförändringar och uppblussande konflikter

¹ World Bank Kenya 2013.

² Vision 2030, Kenyas långsiktiga utvecklingsplan.

³ UNESCO Institute för Statistics, 2014

⁴ IHub Kenya 2013.

⁵ Special Focus: Deepening Kenya's Integration in the East African Community (EAC)

⁶ World Bank (2005), World Development Indicators, Poverty Headcount ratio at \$1.25/day.

kring t ex ägarskap till mark och mellan nomadbefolkning och bofasta. Kommersialiseringen är en fortsatt utmaning för småskaliga jordbrukare som saknar tillgång till marknader och kunskap för förädling och diversifiering.

En stat kännetecknad av patron-klientförhållanden och korruption

Kenya har sedan självständigheten 1963 varit en centraliserad stat med stark koncentration av makt- och resurser hos ett fåtal individer och familjer. Statens institutioner bygger på patron-klient-förhållanden. Det finns få incitament för reell förändring inom den styrande eliten, givet dess privilegier ända sedan självständigheten 1963. Den politiska kulturen i Kenya är patriarkal och våld är ofta en del av maktutövningen. Korruption och annan misshushållning av statens resurser är vanligt förekommande inom ramen för den statliga verksamheten och hittills har inte den politiska viljan att bekämpa och motverka den omfattande korruptionen funnits hos regeringen.

Det klientelistiska politiska systemet, med stor ackumulering av resurser och makt inom den politisk-ekonomiska eliten gör samhällssystemet svårföränderligt och utvecklingen mot demokrati svår och komplicerad. Trots detta har utvecklingen mot demokrati i Kenya sedan 1992 kännetecknats av en svag positiv trend med både upp- och nedgångar i utvecklingen. Den framgångsfaktor som kunnat skönjas har framför allt varit det civila samhällets omfattande påverkansarbete, vilket varit som mest effektivt när det fått stöd av förändringsaktörer inom staten.

1992 fick Kenya formellt ett flerpartisystem, vilket i praktiken inte trädde i kraft förrän vid valet 2002. Valet 2007 blev både politiskt och etniskt laddat och utmynnade i ett blodigt eftervalsvåld där över 1200 dödades, tiotusentals skadades och 600 000 blev internflyktingar. Efter AU:s och Kofi Annans medling 2008 skapades en koalitionsregering med maktindelning mellan elitens olika etniska grupper.

Kenya har ratificerat de flesta internationella och regionala konventioner och protokoll om mänskliga rättigheter. Landets MR-rapportering har förbättrats sedan valet 2002 och människors medvetenhet om mänskliga rättigheter har ökat ⁷. Efter valet 2013 finns dock tydliga tecken på att respekten för de medborgerliga och politiska rättigheterna försvagats, med ökade hot och trakasserier mot framför allt organisationer och individer som verkar mot straffrihet för den styrande eliten och engagerar sig i den pågående rättsprocessen mot landets president och vice-president vid den internationella brottmålsdomstolen i Haag (ICC). Övervåld av säkerhetssektorns aktörer, inklusive utomrättsliga avrättningar, utgör ett hot mot respekten för de mänskliga rättigheterna och landets fortsatta demokratiska och ekonomiska utveckling. Rent generellt så drabbar den minskade respekten för de mänskliga rättigheterna fattiga och andra marginaliserade grupper oproportionerligt. Att värna om de mänskliga rättigheterna kvarstår som en stor utmaning och har blivit allt viktigare i den kenyanska utvecklingskontexten.

⁷ Human Rights Watch Kenya, 2014 .

Korruptionen genomsyrar det kenyanska samhället och utgör ett allvarligt hinder för landets utveckling. Såväl den storskaliga korruptionen, som den mer småskaliga för att erhålla service från staten på nationell och lokal nivå är mycket utbredd. De fattiga människorna drabbas mest både i relativa och absoluta termer.⁸ Korruptionen stärks av svaga institutioner och den klientelism som kännetecknar samhället i stort. Kenya har rangordnats allt lägre i Transparency Internationals korruptionsindex under den senaste 10-årsperioden.⁹ Vid korruptionsfall på hög nivå är straffrihet mer regel än undantag. Journalister som bevakar korruptionsfall riskerar att hotas och utsättas för våld. Antalet fall som rapporterats under senare år har ökat.¹⁰ Varken nuvarande eller tidigare kenyanska regeringar har på allvar hanterat de underliggande orsakerna till korruptionen såsom straffriheten, klientelismen, de svaga institutionerna och bristen på öppenhet i den offentliga förvaltningen. Korruptionen utgör därför en av de allra svåraste utvecklingsutmaningar som Kenya idag står inför. Den har även en mycket negativ inverkan på användningen av naturresurser. Dessa underliggande orsaker tillsammans med markfrågan, vattenresursfrågan och hög arbetslöshet ökar risker relaterade till konflikt. Arbetet för ökad öppenhet, ansvarstagande och ansvarsutkrävande genom civilsamhället och förändringsaktörer inom staten och den privata sektorn och dess organisationer inom dessa områden är därför mycket viktigt.

Den viktigaste politiska och demokratiska milstolpen under senare tid är antagandet av en ny grundlag 2010. Den lägger grunden för ökad respekt för de mänskliga rättigheterna inklusive kvinnors, barns och funktionsnedsattas rättigheter och utgör en förutsättning för demokratisering av de politiska och rättsliga systemen samt ökat folkligt deltagande på nationell och lokal nivå. Den nuvarande regeringen under president Kenyatta visar dock föga intresse för de demokratiska reformer som den nya grundlagen stadgar. Det skapar ett politiskt landskap som präglas av stark misstro och fortsatta spänningar mellan regering och opposition. Under det senaste året har, som nämnts ovan, det demokratiska utrymmet för civilsamhället och medierna hotats och i parlamentet finns nu ett lagförslag om bl a utländsk finansiering som om det antas skulle leda till stora svårigheter att överleva för många civilsammansorganisationer. Att bygga upp och konsolidera en rättsstat på grundval av den nya progressiva konstitutionen är avgörande för landets framtid.

En ekonomi som varken växer tillräckligt snabbt eller är inkluderande

Den makroekonomiska stabiliteten i Kenya har varit relativt god vilket är en förutsättning för att ekonomin ska växa och landet utvecklas. Den ekonomiska tillväxten har legat stabil runt 4-5 % per år sedan 2008, men har inte varit tillräckligt hög eller inkluderande för att minska fattig-

⁸ The Standard, articles in 2013 "Corruption: Kenya's highly infectious, malignant cancer".

⁹ Transparency International Corruption Perceptions Index: Kenya hade 27 poäng i 2013 års mätning. Ett lands ranking anger dess position i förhållande till andra länder och territorier som ingår i indexet. 2013 års index omfattar 177 länder och territorier. Poängen representerar den upplevda graden av korruption i offentliga sektorn i respektive land eller territorium, på en skala från 0 - 100, där 0 är mycket korrupt och 100 är mycket öppen och transparent. <http://cpi.transparencv.org/cpi2013/results/> jämför över 10-årsperiod.

¹⁰ <http://freedomhouse.org/report/freedom-press/2013/kenya>

domen. Hållbarheten i tillväxten utgör ett frågetecken och risken är stor att ökande kostnader för sociala och miljömässiga aspekter gröper ur den långsiktigt. Jordbruket är den största sektorn och bidrar med över 25 %¹¹ till BNP, står för 65 % av exportintäkterna och svarar för drygt 70 % av arbetstillfällena på landsbygden.

Den kenyanska ekonomin karakteriseras av allvarliga strukturella problem, såsom låg och fallande produktivitet inom lantbruket¹², långsam utvecklingstakt inom tillverkningsindustrin och tjänstesektorn samt en icke-diversifierad export som inte ökar i tillfredsställande takt. Statens investeringsbudget är fortsatt låg och ineffektivt utnyttjad, med låga utländska direktinvesteringar (ca 6 %), där grannländerna i regionen ligger högre än Kenya. Enligt Världsbankens företagsklimatindex "Ease of Doing Business" har Kenya gradvis tappat i rangordning från plats 72, år 2008 till 129, år 2014. På grund av de strukturella problemen är arbetslösheten ca 40 % och bland de högsta på kontinenten,¹³. Kvinnor och ungdomar är överrepresenterade,¹⁴ och ungdomsarbetslösheten är mer än dubbelt så hög som för den vuxna befolkningen och utgör en grogrund för ökat utanförskap¹⁵. En hållbar och tillräckligt hög ekonomisk tillväxt som skapar sysselsättning och gynnar de fattiga, särskilt kvinnor och ungdomar, är avgörande för att bekämpa fattigdom, motverka konflikter och skapa stabilitet.

Djupt rotade och mångfacetterade ojämlikheter

Kenya präglas av stor ojämlikhet i flera dimensioner såsom inkomst, etnicitet, region, stadslandsbygd, kön, religion och ålder. Dessa ojämlikheter har sin grund i den klientelistiska maktutövning - i vissa fall uttryckt i öppen diskriminering- som gynnar vissa grupper framför andra. Ojämlikheten har också historiska (markägandet), kulturella (patriarkala) och etniska (där presidenternas egna folkgrupper och regioner har gagnats) rötter. Koncentrationen av makt och resurser till ett fåtal familjer och individer, liksom bristen på politisk vilja för en fattigdomsinriktad politik har lett till att Kenya har en fördelning av inkomster och resurser som är en av de mest ojämlika i Afrika. Det har också lett till att naturresurserna inte används på ett hållbart vis. Kontrollen och tillgången till mark både i rurala och urbana områdena utgör en viktig förklaring till de stora ojämlikheterna i landet. En stor del av marken ägs och kontrolleras av den politiska eliten inklusive nuvarande presidenten och vice-presidenten. Genomförande av den nya grundlagen kommer att vara ett viktigt steg för att åtgärda de stora ojämlikheterna i landet vad gäller tillgång till vatten, mark, sanitet, energi, hälsovård, skola mm.

Landet har gjort vissa framsteg när det gäller jämställdhet, framförallt på utbildningsområdet¹⁶. Det ska ses som resultat av mångåriga ansträngningar från en kvinnorörelse som startade redan

¹¹ Enligt Kenyas Ministry of Agriculture. Dessutom tillkommer ett ungefärligt indirekt bidrag på 25 % enligt Nationella utvecklingsstrategi för jordbrukssektorn 2010-2020.

¹² Studies on growth with equity, ILO 2013

¹³ Kenya National Bureau of Statistics.

¹⁴ Making quality employment the driver of development in Kenya, ILO 2013.

¹⁵ Kenya's Youth Unemployment Challenge, discussion paper, UNDP 2013.

¹⁶ Gender Parity Index i Lower Secondary på 0,93, en av de högsta i SSA, Education for All Report 2013/2014

före självständigheten och växte sig stark under 1970-talet. Arbetet, som under 1990-talet kom att bli alltmer rättighetsbaserat, kan sägas ha nått ett viktigt delmål i och med den nya författningen från 2010 där jämställdheten grundlagsfästs, men ännu ej genomförts i praktiken. Kvinnorna fortsätter att vara mångdubbelt drabbade av ojämlikheterna i samhället. De flesta kvinnor saknar fortfarande ekonomisk och politisk makt. Kvinnor har betydligt sämre tillgång till resurser och möjligheter - äger mindre än 5 % av jordbruksmarken och får bara 1 % av jordbrukskrediterna trots att de utgör 80 % av arbetskraften inom sektorn.¹⁷ Trots att den nya grundlagen stadgar 30 % kvinnlig representation i folkvalda församlingar på alla nivåer valdes det in endast 16 kvinnor på de totalt 290 valbara platserna i det nya parlamentet. Totalt består parlamentet av 19 % kvinnor (67 ledamöter) när de icke valbara platserna räknas in. Bland de valda 47 länsguvernörerna återfinns ingen kvinna. Bristen på kvinnor i ledande positioner i samhället är ett stort hinder för genomförandet av demokratiska reformer och för arbetet med att stärka kvinnors politiska, ekonomiska och sociala rättigheter. Könsbaserat våld är fortfarande ett omfattande problem. Att stärka kvinnors rättigheter, inklusive det politiska och ekonomiska deltagandet, är en av de största och viktigaste utmaningarna i Kenya.

Sårbarhet mot miljö- och/klimatförändringar

Kenya är extremt beroende av sina naturresurser för landets inkomster och invånarnas överlevnad¹⁸. Bristen på motståndskraft i det kenyanska samhället är tydligt kopplat till landets icke hållbara nyttjande och förvaltning av naturresurser och miljö, liksom dess otillräckliga klimat-investeringar. På landsbygden lever närmare 70 % av befolkningen på småskaligt jordbruk på den ofta helt regnberoende tredjedel av jordbruksarealen som är odlingsbar¹⁹, vilket resulterar i sårbarhet för klimat- och vädervariationer, återkommande hungerkatastrofer och en ökning av män och kvinnor som lever med kronisk livsmedelsbrist. Ca 1,5 miljoner kenyaner är beroende av livsmedelsbistånd.²⁰ Effekterna av klimatförändringarna såsom återkommande torka och katastrofer orsakar samhällskostnader om ca 500 miljoner USD per år (2,6 % av BNP²¹).²² I detta sammanhang är en ökad samverkan mellan långsiktigt utvecklingsarbete och humanitärt bistånd nödvändig. Statens normerande och koordinerande roll, i nära samverkan med privata sektorn, civilsamhället och internationella aktörer, är avgörande för Kenyas miljömässigt hållbara förvaltning av naturresurser och en successiv övergång till en grön ekonomi. Den är också viktig i syfte att öka landets motståndskraft mot de negativa effekterna av återkommande miljö- och klimatförändringar.

¹⁷ UNDP Country Programme 2014

¹⁸ Government of Kenya (2013), Second Medium Term Plan (2013-2017), *Transforming Kenya: Pathway to devolution, socio-economic development, equity and national*. 42 % av BNP härrör från naturresurssektorerna som jordbruk, skogsbruk, vatten, fiske, boskap, mineraler, etc.

¹⁹ Kenya's Ministry of Agriculture, Livestock and Fisheries 2014.

²⁰ Kenya Food Security Steering Group (2014) The 2014 Long-rains assessment report.

²¹ The Economics of Climate Change in Kenya (2019), Stockholm Environment Institute.

²² Kenya's National Climate Change Action Plan 2013-2017.

Konflikt och försämrad säkerhetssituation

Det finns stora spänningar i landet på nationell och lokal nivå, med pågående begränsade konflikter i olika delar av landet, ofta orsakade av fattigdom och konkurrens om naturresurser och politiskt inflytande. Etnicitet kopplad till patron-klientförhållanden inom politik och statsförvaltning är en faktor som ofta påverkar och ibland driver dessa konflikter. Attityder och beteenden baserade på negativ etnicitet kan förhindra fredlig samexistens och en gemensam positiv nationell identitet. Detta medverkar till instabilitet och våldsamma lokala konflikter, som efter valet 2007 erhöll nationella dimensioner. Radikalisering av unga män, terrorism och grov brottslighet är växande problem vilka påverkar säkerhetssituationen i negativ riktning.

Underliggande orsaker till konflikter och säkerhetshot analyseras och hanteras inte i tillräcklig grad av statsmakterna, även om vissa åtgärder vidtagits. Under strategiperioden har ett nytt ramverk för reform av polisen baserad på grundlagen tagits fram. Det har bl a resulterat i genomförande av pilotprojekt för närpolisarbete med ökad kontakt mellan polis och allmänhet. Stora utmaningar inom polisen kvarstår dock att åtgärda varav de utomrättsliga avrättningarna och andra uppenbart illegala och odemokratiska metoder är de allvarligaste. Att förebygga och hantera konflikter och säkerhetshot genom nödvändiga säkerhetssektor-, rättssektor- och landreformer och genom aktiviteter för försoning är avgörande för Kenyas fortsatta stabilitet, säkerhet och utveckling. Arbetet är också viktigt för motståndskraften på samhällelig och individnivå.

Förändringsaktörer

Efter analyser²³ och breda konsultationer med ett stort antal samarbetspartner och utvecklingsaktörer²⁴ är slutsatsen att decentraliseringen utgör en stor möjlighet till att arbeta för förändring på lokal nivå, då reformviljan på nationell nivå ofta har visat sig svag. Nya viktiga potentiella förändringsaktörer är länsregeringar och statliga institutioner på decentraliserad nivå, vilka fått ökad makt och mer resurser. Utöver dessa är civilsamhällesorganisationer, ICT-organisationer, medier (traditionella och nya), den privata sektorn, kulturorganisationer, ungdomsgrupper och ungdomsledare aktörer som effektivt kan främja mobilisering och bedriva påverkansarbete på lokal och nationell nivå. Ungdomsgrupper och ungdomsledare anses särskilt viktiga med tanke på landets unga befolkning och behovet av en ny generation av ledare.

De centrala statliga institutionerna är generellt sett svaga i sin roll och funktion som genomförare av reformer och hanterare av landets långsiktiga utvecklingsutmaningar och möjligheter. Inom vissa områden visar dock den kenyanska staten viss förmåga att leverera, såsom inom utbildnings- och vattensektorerna. Statens strategiska planering och uppföljning av resultat har förbättrats till viss del och det makroekonomiska ramverket är stabilt. Aktörsanalyser och

²³ Externa utvärderingar samt PDA

²⁴ Partners and Stakeholders Consultations Workshops, Hotel Southern Sun, 2 September 2014, Francis A. Aawy, report prepared for the Embassy of Sweden.

konsultationer pekar på att det inom delar av staten finns reformivrare, särskilt unga teknokrater inom förvaltningen, som vill se en förändring mot ökad öppenhet, ansvarstagande och effektivitet inom statsförvaltningen.

Direkt stat-stat-samarbete har sedan valet 2013 blivit allt svårare, fr.a. på grund av regeringens bristande reformvilja. Flera givare väljer numera att kanalisera huvuddelen av sitt stöd genom civilsamhället, den privata sektorn och multilaterala organisationer.²⁵ Det bör i sammanhanget noteras att Kenyas nuvarande regering under sitt dryga första år vid makten haft en uttalad ”anti-västlig” dagordning och retorik, vilken till stor del har sin upprinnelse i Internationella brottmålsdomstolens (ICC) pågående rättsprocess mot landets president och vicepresident. Denna hållning får tydliga återverkningar på relationerna till - och dialogen med - givarsamfundet.

Erfarenheterna från innevarande strategiperiod visar, trots detta, att konstruktivt och produktivt samarbete med staten är möjligt inom politiskt mindre känsliga områden, exempelvis jordbruk, vatten, urban samhällsbyggnad och sociala trygghetssystem. I enstaka mer känsliga områden, såsom rättssektorn, har också funnits möjlighet att stödja reformarbeten. Inom de allra flesta mer politiskt känsliga områdena, exempelvis landreformer, har det dock visat sig mycket svårt att bedriva ett effektivt samarbete med staten. En lösning på den svåra markfrågan är en förutsättning för Kenyas långsiktigt hållbara utveckling, men reformer försvåras på grund av att dessa skulle kunna få en direkt påverkan på maktelitens stora markinnehav. I en sådan fråga blir därför det civila samhällets påverkansarbete mycket viktigt.

När samarbete med staten övervägs bör en selektiv ansats användas där fokus ligger på statliga partner som är villiga att leda och driva förändringar och reformer i enlighet med grundlagen och nationella utvecklingsprioriteringar såsom dessa uttrycks i Kenyas Vision 2030²⁶. Samarbeten med staten som huvudaktör bör endast övervägas då Sida bedömer att robusta och långsiktigt hållbara resultat kan uppnås.

I Kenya är civilsamhället stort och röststarkt men på samma gång fragmenterat och historiskt sett storstadskoncentrerat, även om ökad social mobilisering och organisering på landsbygden skett de senaste åren. Den omfattande decentraliseringsreformen stimulerar också ett vidgat utrymme för påverkansarbete och ökat deltagande på lokal nivå. Traditionellt har civilsamhället spelat en viktig roll för politisk förändring och demokratisk utveckling. Särskilt effektivt och enande har civilsamhället varit då man samverkat med demokratiska och förändringsbenägna krafter inom opposition och regering. Sådan samverkan var avgörande vid avskaffandet av enpartisystemet, vid framtagandet av nya lagar för - och i hindrandet av lagförslag mot - demokratiska reformer, vid antagandet av grundlagen liksom vid arbetet för fred och försoning efter våldshändelserna kring valet 2007. Regimen försök att tysta ned och försvaga det civila

²⁵ T. ex ”likasinnande” givare som Storbritannien, Nederländerna och USA.

²⁶ Kenyas nationella utvecklingsplan ”Vision 2030: Second Medium-Term Plan (2013-2017)

samhället, särskilt organisationer som engagerar sig i ICC-målet och anti-korruption, beror mycket på att dessa har ett tämligen stort och växande inflytande. I ett läge där reformfientliga krafter fortsätter sina angrepp mot organisationer och deras ledare är det av största vikt att stödet till civila samhället fortsätter och ytterligare utvecklas och fördjupas.

Aktörer inom kultur, media och ICT har en viktig roll i det demokratiska samhällsbyggandet. Landets ledande medier, i synnerhet press och internet-baserad sådana, är relativt frispråkiga. Internet och sociala medier är viktiga för att snabbt nå ut med information, bedriva påverkansarbete och granska makthavare på ett effektivt sätt. ICT-organisationer ägs och drivs ofta av unga entreprenörer och ICT har blivit inte bara ett verktyg utan också en arena för att få uppmärksamhet i ett patriarkalt samhälle. Ungdomar använder mer och mer kultur såsom bildkonst och teater för att nå ut med sina budskap. Även sociala medier är mycket viktiga i påverkansarbetet för demokrati, jämställdhet och mänskliga rättigheter. Korruptionen kan bekämpas och ansvarsutkrävande kan ytterligare stärkas med flexibla och innovativa stöd till dessa nya förändringsaktörer.

Kvinnorna i Kenya utgör också viktiga förändringsaktörer. Bristen på jämställdhet som utvecklingshinder har redan analyserats ovan. Kvinnors politiska, ekonomiska och sociala rättigheter hävdas och främjas bäst när kvinnor själva agerar för att förändra sin situation, men också samhället i stort. Inom alla områden Sverige stöder har kvinnors deltagande varit en hörnsten och detta synsätt förs vidare i resultatförslaget. Kvinnors deltagande kan också främjas genom direkt stöd till kvinno- och jämställdhetsorganisationer på central och lokal nivå. Kvinnor i parlamentet och kvinnor på viktiga positioner i den offentliga och privata sektorn är idag föredömen för unga kvinnor. Att stärka kvinnors roll som förändringsaktörer är av största vikt för den ekonomiska, sociala och politiska utvecklingen. För att det arbetet ska bli effektivt krävs också att männens roll i jämställdhetsarbetet stärks.

Den privata sektorn i Kenya är både stor och välorganiserad. Ett stort antal utländska företag inklusive svenska har verksamheter i landet. Den lokala privata sektorn är också stark inte bara i Kenya men också i grannländerna och har ett stort internationellt nätverk. Kenya är ett av de få länder i Afrika som inte har experimenterat med planekonomi och det har bidragit till den privata sektorns styrka. Nya och unga entreprenörer, särskilt inom ICT-sektorn, ser den nuvarande statsapparaten som ett hinder. Det ska också noteras att den politiska eliten har stora affärsintressen inom jordbruk, industri, finansmarknad, handel och turism. Delar av den privata sektorn, inklusive svenska företag, visar ett ökat intresse för att aktivt bidra till samhällsutvecklingen, bl.a. genom socialt ansvarstagande men också genom sysselsättningsskapande åtgärder för fattiga och marginaliserade människor. Yngre entreprenörer har i många fall visat på vilja till reform. Den privata sektorns potential som förändringsaktör kan främjas genom samarbete med olika företagorganisationer. I samarbete med den privata sektorn är det viktigt att ingå partnerskap med förnyelseaktörer som är inriktade på utveckling som gagnar fattiga, en demokratisk utveckling samt skapar förutsättningar för en grön ekonomi. Samverkan mellan

aktörer både inom stat, det civila samhället och den privata sektorn främjas genom stöd till olika plattformar för dialog och samverkan.

De nya administrativa och politiska strukturerna på lokal nivå (counties eller län) är som nämnts ovan viktiga förändringsaktörer. Sverige har goda erfarenheter från hittillsvarande arbete med lokala strukturer inom jordbruk och urban utveckling. Stöd till olika plattformar såsom ”local urban forums” har använts effektivt för att främja dialog och samarbete mellan det civila samhället och lokala myndigheter. Den pågående decentraliseringen skapar ännu större möjligheter. Med en maktförskjutning i form av beslutsfattande och resurser från den centrala regeringen till de nya 47 länen inom ett stort antal områden, inklusive jordbruksutveckling och naturresursförvaltning, skapas större möjligheter för Sverige att samarbeta direkt med länsregeringarna. När det gäller de nya lokala makthavarnas reformvilja är bilden blandad. Bland dem finns både reforminriktade och mindre reformvänliga krafter. Bedömningen är dock att det finns bättre möjligheter för ansvarstagande och ansvarsutkrävande på lokal nivå, eftersom de lokala myndigheterna är direkt ansvariga för lokala naturresurser och samhällstjänster och måste möta sina lokala väljare vart fjärde år. I samarbetet med de decentraliserade strukturerna gäller det att ha en selektiv ansats med fokus på de länsregeringar som är villiga att leda och driva förändringar.

Utvecklingsarbetets roll och betydelse i Kenya

Det totala internationella biståndet (ODA) utgör cirka 15 % av den totala statsbudgeten och drygt 50 % av anslagen för investeringar och utveckling.²⁷ Biståndets viktigaste roll är att vara katalytiskt för insatser med fattigdoms- och demokratifokus, vilka inte alltid prioriteras i statens budget. Biståndets roll är också att bidra till utvecklingsfinansiering där den nationella budgeten inte räcker till. Biståndet kan också stödja innovationer, ökat risktagande för utveckling (t ex genom lån och garantier) och nya förändringsaktörer i samhället som saknar finansiell uppbackning. Givarna spelar också en viktig roll i stöd till det påverkansarbete som bedrivs av det civila samhället genom dialog med regeringen och andra lokala aktörer. Arbetet med biståndseffektivitet följs upp av Aid Effectiveness Group (AEG). Samordning sker i Development Partners Group (DPG). Efter flera år av en långsam men tydlig förbättring av biståndseffektiviteten och dess arkitektur – där Sverige varit pådrivande - noteras en viss försämring sedan 2013.

Det har i ambassadens och Sidas externa konsultationer konstaterats att Sverige åtnjuter ett stort förtroende för den kunskap och expertis som byggts upp under 50 år av bilateralt samarbete i Kenya.²⁸ Bl. a. har framhållits att Sverige har ett tydligt mervärde som extern, oberoende och förhållandevis neutral utvecklingsaktör i landet. Inte sällan görs referenser till det svenska stats- och samhällsbygget (”den svenska modellen”) som en viktig ingrediens i det svenska stödet. Vidare betonas nätverkande och tillhandahållande av dialogplattformar inom ramen för biståndet

²⁷ National Treasury, Kenya 2014.

²⁸ Partners and Stakeholders Consultations Workshops 2 September 2014, rapport till Sveriges Ambassad i Nairobi, Francis A. Away, Nairobi 2014-09-07.

som betydelsefulla bidrag. I SADEV:s utvärdering 2011 av det svenska demokratibiståndet i Kenya under 2000-talet betonades kontinuiteten och flexibiliteten i stödet till demokrati- och MR-aktörer inom civilsamhället som viktiga bidrag till processerna, som ledde fram till ett flerpartisystem och sedermera antagandet av grundlagen. Det bör också noteras att bredden i det svenska samarbetet (stödet till stat på både nationell och lokal nivå, till civilsamhället och den privata sektorn och arbetet med plattformar för samverkan mellan aktörer) har varit – och är fortfarande – en av Sveriges viktigaste komparativa fördelar som givare i Kenya. Den ansatsen möjliggör synergier i stödet till olika områden och aktörer. Bredden skapar också goda möjligheter för Sverige att agera katalytiskt, vilket förstärker effekten av engagemanget i Kenya. Genom fortsatta strategiska, katalytiska och innovativa stöd till olika nyckelpartner och förändringsaktörer inom de föreslagna resultatområdena, kan Sverige fortsätta att bidra till – och skapa mervärde i – utvecklingsprocesser och stärka identifierade utvecklingsaktörer, för att på så sätt bidra till fattigdomsminskning och demokratisk utveckling.

Sverige har som första EU-land i Kenya valt att lyfta fram EU:s gemensamprogrammering (Joint Programming, JP) som en viktig del av det fortsatta utvecklingssamarbetet. En avsiktsförklaring mellan EU-länderna i Kenya tecknades under 2013 och en gemensam strategi för det fortsatta arbetet förväntas antas i slutet av 2014. Sverige arbetar idag, som aktiv medlemsstat inom den lokala EU-kretsen, för att vidareutveckla EU-samarbetet i Kenya. Den EU-gemensamma programmeringen spelar en viktig roll som katalysator för ökad EU-samverkan, inklusive arbetsfördelning, och direkt samarbete. EU:s medlemsländer i Kenya har gemensamt identifierat fyra pilotområden för gemensam programmering: 1) vatten och sanitet, 2) jordbruk och landsbygdsutveckling, 3) demokratisk samhällsstyrning och stärkande av rättsstaten och 4) energi och transport. Sverige kommer att vara särskilt aktivt inom de första tre pilotområdena. Förnybar energi kan stödjas inom ramen för arbetet med miljö, klimat och resiliens. Förhoppningen är att JP-processen i Kenya ska bidra till ökad biståndseffektivitet och till ökat genomslag och bättre resultat inom de pilotområden som identifierats.

2. Resultatområden

Alla resultatområdena är nära kopplade till varandra och utformade i syfte att eftersträva synergieffekter för att stärka resultatens genomslag. Konfliktperspektivet och arbetet med att förebygga konflikter, rättighetsperspektivet och jämställdhet har beaktats inom samtliga resultatområden och i val av resultat och indikatorer. Anti-korruption kommer också beaktas i utformningen av program och uppföljning.

Sidas svar på regeringens ingångsvärden och Sidas huvudförslag sammanfaller vad gäller de tre föreslagna resultatområdena och de tolv resultaten. I Sidas svar på regeringens ingångsvärden (första alternativet) föreslås ett volymspann om 1,5 – 1,75 miljarder SEK, vilket motsvarar den volym som regeringen anger i ingångsvärdena. Skillnaden mellan det första och det andra alternativet är att Sidas huvudförslag (andra alternativet) föreslår ett högre volymspann om 1,75–

2,0 miljarder SEK, i paritet med nuvarande årliga landallokering för Kenya på omkring 400 miljoner SEK. Detta motiveras av fördjupning inom pågående arbete och nya resurskrävande resultat inom samtliga tre resultatområden²⁹. Dessa inkluderar bland annat ökat stöd till miljöområdet och ett innovativt stöd kring motståndskraft, vilket utgör en brygga mellan det humanitära biståndet och det långsiktiga utvecklingssamarbetet. Detta kräver volymmässigt större satsningar t.ex. genom ”cash transfer-program” för stärkt motståndskraft. Volymökningen avser också en ambitionshöjning vad gäller stöd till nya förändringsaktörer omfattande även icke-traditionella samverkansområden såsom kultur, media och ICT. En högre volym kommer också att möjliggöra större synergieffekter mellan resultaten i RO1 och RO3, för omställning till en grön ekonomi med ökad sysselsättning och hållbar ekonomisk tillväxt genom mer miljö- och klimatmässig hållbar produktion av samhällstjänster t.ex. sanitet, förnybar energi och vatten. Näringslivets aktörer kan vara en hävstång för att generera ytterligare finansiella resurser och kapacitet som kan bidra till stärkta resultat.

I det tredje alternativet, ingår dessutom ett fjärde resultatområde med inriktning på konfliktförebyggande och konflikthantering givet nuvarande och tidigare spänningar och konflikter som fortsätter präglade det kenyanska samhället. Den föreslagna volymen för alternativ 3 är densamma som i Sidas huvudförslag, dvs. 1,75 – 2,0 miljarder SEK.

Tabell 1. Resultatområden i förhållande till ingångsvärden

Alternativ	Resultatområde	Inriktningsområde i ingångsvärden
1,2,3	Stärkt miljömässig, individuell och samhällelig motståndskraft	Förbättrad miljö, minskad klimatpåverkan, ökad motståndskraft mot miljö- och klimatförändringar samt naturkatastrofer.
1,2,3	Ökad respekt för mänskliga rättigheter, ökad jämställdhet och stärkt demokratisk samhällsstyrning på nationell och lokal nivå	Ökad demokrati och jämställdhet, ökad respekt för mänskliga rättigheter och frihet från förtryck.
1,2,3	Förbättrade möjligheter för fattiga människor att bidra till och dra nytta av hållbar ekonomisk tillväxt	Ökade möjligheter för fattiga människor att bidra till och dra nytta av ekonomisk tillväxt och erhålla god utbildning.
3	Konfliktförebyggande och konflikthantering	Kopplar till samtliga ingångsvärden

²⁹ Genom att landreformstödet till staten fasas ut under 2015 frigörs ca 50 MSEK att användas för dessa ändamål.

3. Resultat per resultatområde: risker, genomförande, uppföljning

3.1 Resultatområde 1: Stärkt miljömässig, individuell och samhällelig motståndskraft

3.1.1 Varför ska Sverige bedriva utvecklings-samarbete inom resultatområdet?

Det kenyanska samhället står inför komplexa utmaningar vad gäller hållbar förvaltning och nyttjande av naturresurser, ekosystem och ekosystemtjänster, miljöpåverkan och extrema väder- och klimatrelaterade chocker, vilket kräver ett flerdimensionellt angreppssätt för att förstärka den inhemska motståndskraften. För att uppnå stärkt motståndskraft behöver ekosystem, människor och samhället erfarit förändringar som utgörs av säkrad tillgång till grundläggande samhällstjänster som vatten och sanitet, tryggad tillgång till mat, diversifierade försörjnings-möjligheter och rätten till långsiktigt fungerande ekosystemtjänster som ren luft, mark och rent vatten, utan vilka i synnerhet kvinnor och barn i utsatthet och fattigdom drabbas värst, både på kort och lång sikt. En sådan ansats bidrar även till att förebygga lokala konflikter, till följd av bl.a. ökad livsmedelstrygghet och tillgång till sociala skyddsnet, och genom att adressera underliggande orsaker. Därför bör Sverige ta sig an detta breda resultatområde på ett strategiskt sätt där nya ingångar i det kenyanska samhället utnyttjas samt där dialog med strategiska aktörer – statliga och icke-statliga - kompletterar de finansiella bidragen på lokal och central nivå. Sverige kan, med sin långa och starka erfarenhet av hållbarhetsfrågor inom t ex Agenda 21, SymbioCity och CSR-arbetet, tillsammans med ett brett urval av aktörer, leverera goda resultat inom motståndskraft tillsammans med sina kenyanska partner och samtidigt bidra till en omställning till en grön ekonomi och nya och gröna sysselsättningsmöjligheter i relation till de resultat som omhändertas inom RO3.

Kenyas miljöproblem och bristfälliga motståndskraft beror av en rad faktorer såsom degradering av naturresurser och ekosystem³⁰, svårigheter att genomföra och finansiera politiska åtaganden inom miljöområdet, hög urbaniseringstakt, otillräckliga sociala skyddsnet, livsmedelsotrygghet, återkommande torka och sårbarhet inför de negativa effekter av klimatförändringar. Dessa faktorer bidrar till fördjupad fattigdom, ökad orättvisa mellan kön och generationer samt konflikter. Endast 55 % av befolkningen på landsbygden har tillgång till vatten, vilket påverkar i synnerhet kvinnors hälsa, värdighet och möjligheter till inkomstbringande aktiviteter.³¹ Ca 1,5 miljoner kenyaner är beroende av livsmedelsbistånd.³² Samtidigt befinner sig det humanitära systemet i Kenya i en övergångsperiod, där det humanitära biståndet skärs ned. Därför behöver utvecklings-samarbetet i högre grad inriktas på att stärka motståndskraft och stödja regeringen på nationell och lokal nivå att förebygga och minska effekterna av återkommande kriser. Dispyter

³⁰ Environmental Performance Index 2014, (2014) Yale University. 2014 rankades Kenya som 140 av 178 länder.

³¹ Annual Water Sector Review 2013, Ministry of Environment, Water and Natural Resources.

³² Kenya Food Security Steering Group (2014) The 2014 Long-rains assessment report.

som rör naturresurser är vanligt förekommande och resulterar ofta i våld på grund av bristande konfliktlösningssystem³³. Institutioner på nationell och lokal nivå är svaga, koordinering av sektorer är bristfällig, liksom efterlevnad av lagar. Ekosystemtjänster³⁴ som t.ex. mark och vatten, värderas inte i sig själva eller i ekonomiska termer, vilket leder till överutnyttjande. Bristen på motståndskraft gör att människor på landsbygden och i städer fastnar i en negativ fattigdomsspiral, där de mest sårbara är kvinnor och barn. Kvinnors sårbarhet är inte endast ekonomiskt betingad, utan grundar sig även på kultur och levnadssätt där kvinnor har ansvar för basbehov som vattenförsörjning och insamling av brännved. Sammantaget undergräver faktorerna ovan möjligheterna att nå långsiktiga nationella utvecklings- och tillväxtmål då ekonomisk tillväxt är beroende av hållbar förvaltning av ekosystemen och dess tjänster.

Ett flerdimensionellt förhållningssätt till motståndskraft i Kenya bedöms ha potential att bidra till att hantera de ovan nämnda utmaningarna och dessutom främja värdet av en grön hållbar utveckling. En ny studie visar att en grön ekonomi i Kenya förväntas fördubbla tillväxten fram till 2030 och bidra till en ren miljö, ökad produktivitet och välfärd.³⁵ Kopplingen mellan hållbar förvaltning av ekosystemtjänster som vatten och mark, med ökad livsmedelstrygghet och produktivitet inom jordbruket, bör tydliggöras för beslutsfattare. Förbättrad miljö är en viktig aspekt av motståndskraft och hanteras genom fokus på hållbara ekosystem och fungerande ekosystemtjänster. Detta ökar förutsättningarna för övergången till en grön ekonomi.

Motståndskraft utgör bryggan mellan humanitärt stöd och långsiktigt utvecklingssamarbete, där behovet av humanitära insatser minskar om de bakomliggande orsakerna till kriserna hanteras, vilket även ger stora kostnadsbesparingar.³⁶ Förbättrade sociala skyddsnät är oumbärliga för att minska män, kvinnor och barns sårbarhet för kriser och stärka deras motståndskraft. Genom riktade kontantbidrag förbättras förmågan avsevärt att återhämta sig och fortsätta utvecklas efter en kris - en grundförutsättning för att kunna bidra till och dra nytta av en hållbar ekonomisk tillväxt (RO 3). Den kenyanska kontexten kräver således en bredare ansats inom motståndskraft som, utöver miljö- och klimatförändringar, även inkluderar livsmedelstrygghet, social utveckling och humanitära aspekter.

Sveriges tidigare utvecklingssamarbete i Kenya har bidragit till att skapa ökad medvetenhet och inflytande rörande miljömässig hållbarhet, klimatförändringar och naturresursförvaltning på central och lokal nivå. Sverige har verkat för stärkt sektorkoordinering i jordbrukssektorn och förbättring av bönders livsmedelstrygghet och gått i bräschen för sociala skyddsnät för barn, vilket minskat motståndet för sociala trygghetssystem och direkta utbetalningar till utsatta grupper. Sverige har bidragit till ökad tillgång till vatten och sanitet i marginaliserade rurala

³³ Sida Helpdesk om mänsklig säkerhet (2014): "Kommentarer på utkastet till resultatförslag för Kenya", sid 7.

³⁴ Ekosystemtjänster: Vinsterna människor får från ekosystemen, t ex mat och vatten; reglerande tjänster som kontroll av översvämningar; kulturella tjänster såsom fritids och kulturella fördelar; och stödtjänster som näringscirkulation.

³⁵ UNEP, Green Economy Assessment, Kenya, 2014.

³⁶ Venton, et al., The Economics of Early Response and Disaster Resilience: Lessons from Kenya and Ethiopia (2012)

områden, gett stöd till markreformer och ökad delaktighet i hållbar stadsplanering. Relativt många givare är involverade i de berörda områdena men få med ett tvärsektorielt förhållnings-sätt till miljömässig hållbarhet och motståndskraft, vilket Sverige med sitt breda angreppssätt kan bidra med. Sverige betraktas även som en långsiktig, pålitlig partner med solid teknisk expertis och erfarenhet inom berörda sektorer (Agenda21, SymbioCity, CSR) och har viktiga ingångar inom regeringen och förvaltning, för att driva motståndskrafts- och hållbarhetsfrågor.

Följande fyra dimensioner har valts ut med utgångspunkt i de kenyanska prioriteringarna³⁷ och där Sverige anses kunna bidra till resultat: 1) mer motståndskraftiga ekosystem och ekosystemtjänster genom förbättrad förvaltning; 2) stärkta institutioner som har kapacitet att bidrar till motståndskraft; 3) stärkt motståndskraft hos de mest sårbara männen och kvinnorna; och 4) förbättrad tillgång till hållbara grundläggande samhällstjänster så som vatten, sanitet, avfallshantering och förnybar energi. Resultaten har också potential att förebygga främst lokala konflikter, till följd av bl.a. ökad livsmedelstrygghet, inkomstdiversifiering, samt tillgång till sociala skyddsnet. De bidrar även till att förhindra att ytterligare konflikter uppstår genom att adressera underliggande orsaker.³⁸ Att stärka motståndskraften innebär även att förhindra korruption och påverka maktrelationer i syfte att främja jämlikhet och mänskliga rättigheter.

Ekosystem och ekosystemtjänster som förvaltas väl är mer motståndskraftiga och utgör grunden för en långsiktig hållbar ekonomisk utveckling och mer hälsosamma människor. Väderrelaterade kriser kan då hanteras bättre, vilket även bidrar till förbättrade försörjningsmöjligheter. Ökad integrerad planering, adekvat budgetering, tvärsektorieell koordinering på nationell och lokal nivå med brett deltagande, samt efterlevnad av miljölagar, är avgörande faktorer för att säkerställa ett hållbart nyttjande av ekosystemtjänster. Risk för ökade konflikter måste vägas in, men en mer rättvis och transparent hantering av naturresurser minskar ofta konfliktorsaker. Därtill förbättrar ökad medvetenhet och kapacitet kring värdet av en hållbar förvaltning av ekosystemtjänster förutsättningarna för omställning till grön ekonomi i Kenya, bl a genom miljömässigt hållbara investeringar. Jordbruk, vatten, mark och energi utgör viktiga områden för Sveriges stöd till hållbar utveckling i Kenya. Synergier mellan globala, regionala och bilaterala stöd inom området, med fokus på gränsöverskridande vattenresurshantering och klimatanpassning, kommer att eftersträvas. Resultat 1.1 är en förutsättning för miljömässigt hållbar produktivitetsoökning och gröna jobb i RO 3 och bygger på effektiva institutioner och ett genomslagskraftigt civilsamhälle i RO 2.

Decentralisering innebär att den lokala nivån är första instans för att hantera miljöfrågor och förebygga katastrofer, kriser och konflikter etc. Därför behöver kapaciteten hos länsregeringar och andra lokala aktörer stärkas. Information måste finnas tillgänglig och institutioner måste ha

³⁷ Tagna från den medellånga nationella planen - Medium-term Plan II: 2013-2017.

³⁸ Sida Helpdesk Rapport om mänsklig säkerhet: "Kartläggning av konfliktanalys, Kenya", 26 mars 2014.

kapacitet att agera. I syfte att stärka motståndskraft krävs en systematisk och integrerad planering, långa och kortsiktiga riskbedömningaravseende miljö-,h klimatförändringar och konflikter samt beredskap för katastrofhantering och långsiktig klimatanpassning . Kenyas nationella ramverk Ending Drought Emergencies 2013-2018 är vägledande. Institutioner på nationell nivå som National Drought Management Authority (NDMA) med stärkt kapacitet att hantera naturkatastrofer och integrera klimatförändringar i planering/budgetering främjar även uppfyllelse av resultat 1.3.

Att utveckla långsiktig motståndskraft i marginaliserade lokalsamhällen ³⁹ innefattar bl.a. att skapa tillgångar - finansiella eller andra (t ex. motståndskraftiga ekosystemtjänster) för att möjliggöra för män och kvinnor att lämna ett humanitärt biståndsberoende till att gradvis stå på egna ben - vilket utgör bryggan mellan humanitärt stöd och långsiktigt samarbete. Grundbultarna är att förbättra män och kvinnors långsiktiga livsmedelstrygghet och vattenförsörjning, diversifiera deras försörjningsmöjligheter samt öka tillgång till sociala skyddsnet som kontantöverföringar. Dessa åtgärder innebär en övergång från aktiviteter som är högexponerade för externa chocker, till ett mer inkomstbringande kommersialiserat och hållbart jordbruk eller annan sysselsättning, på landsbygden eller i städer. Förbättrade försörjningsmöjligheter torde även leda till färre konflikter och mindre negativ påverkan på miljön och kopplar tydligt till resultat 1.1.

Ökad tillgång till grundläggande miljömässigt hållbara och klimatanpassade samhällstjänster minskar sårbarhet. Orsakerna till begränsad tillgång till tjänster bör därför adresseras genom strategisk urban och rural planering, effektiva styrmodeller, innovationer, investeringar som t.ex. i infrastruktur, klimatanpassade vatten och sanitetstjänster, hållbar avfallshantering och förnybar energi. Dessa åtgärder sammantagna förbättrar mäns och ännu mera kvinnors försörjningsmöjligheter. Lokal demokrati är här viktigt i form av och lokala forum för samverkan, vilket leder till ökat deltagande i planeringsprocesser. Detta kommer att stödjas inom RO2. Förbättrad tillgång till hållbara samhällstjänster kommer även att minska trycket på ekosystemtjänster som vatten, mark och skog samt bidra till att resultat 1.1 och 1.3 uppnås. Särskilt i de urbana områdena kan innovativa gröna lösningar bidra till ökat antal gröna jobb och därmed Kenyas övergång till grön ekonomi.

³⁹ Målgruppen är småskaliga bönder som ägnar sig åt jordbruk på självhushållnivå, till skillnad från att bedriva jordbruk som ekonomisk verksamhet, vilket är fallet i resultatområde 3.

3.1.2 Resultat

Tabell 2. Resultat för resultatområde 1	
Resultat	Källa
1.1 Stärkt förvaltning av ekosystemtjänster Fokus kommer ligga på vatten och mark, då dessa naturresurser är centrala för kvinnors och mäns förutsättningar att öka sin motståndskraft och försörjningsgrad liksom för landets hållbara tillväxt.	NRM Facility 2013 Annual Report Land Sector Non State Actors final report Annual Water Sector Review 2012/13
1.2 Förbättrad kapacitet hos institutioner att bidra till ökad motståndskraft Fokus kommer ligga på stärkt kapacitet hos lokala myndigheter och andra aktörer att hantera och förebygga konflikter, katastrofer, och klimatförändringar.	NRM Facility 2013 Annual Report, Ending Drought Emergencies 2013-2018,
1.3 Ökad motståndskraft hos lokalsamhällen och individer⁴⁰ Fokus ligger på stärkt livsmedelstrygghet, tillgång till sociala skyddsnät och diversifierade försörjningsmöjligheter. Dessa aspekter är förutsättningar för att människor i fattigdom ska kunna återhämta sig och fortsätta utvecklas efter en kris, vilket också minimerar risken för konflikter.	ASDSP Annual report, NRM Facility 2013 Annual Report, PRRO Evaluation report, WFP Graduation Survey 2014, Ending Drought Emergencies 2013-2018
1.4 Bättre tillgång till miljömässigt hållbara grundläggande samhällstjänster Fokus ligger på miljömässigt hållbara och klimatanpassade samhällstjänster såsom vatten och sanitet - genderanpassade sanitetstjänster - på landsbygd och urbant samt avfallshantering och förnybar energi i urbana områden.	Annual Water Sector Review Report 2013 Annual report Water Services Trust Fund

3.1.3 Genomförande

Genomförandet inom området kommer att ske genom både statliga och icke-statliga aktörer samt stöd till samverkan mellan dessa aktörer. Statens normerande och koordinerande roll, i nära samverkan med privata sektorn, civilsamhället och internationella aktörer, är särskilt viktig för Kenyas miljömässigt hållbara förvaltning av naturresurser, en successiv övergång till en grön ekonomi⁴¹, samt att stärka landets motståndskraft. Decentralisering innebär nya möjligheter och ingångar på länsnivå. Samarbete med län och kommuner kommer att vara avgörande. Ett strategiskt samarbete med förändringsaktörer inom ministerier och andra institutioner är även fortsatt viktigt, såsom National Drought Management Authority. Bedömningen är att sådant samarbete med de progressiva nationella myndigheterna och/eller myndigheter på länsnivå kommer att leda till att resultaten blir mer hållbara och att förutsättningar för fler gröna jobb skapas, vilket i sin tur har en positiv effekt både för individer och för landets ekonomiska tillväxt.

Civilsamhället kommer fortsättningsvis att spela en viktig roll för att skapa medvetenhet och främja ansvarsutkrävande och i syfte att komplettera stöd till statliga organ. Inom områden där

⁴⁰ Resultatet kan uppnås utan staten som huvudaktör men samverkan på länsnivå förbättrar genomförande och hållbarhet.

⁴¹ Grön ekonomi kan kort definieras som en ekonomi som resulterar i förbättrat mänskligt välbefinnande, social rättvisa, samtidigt som den är resurseffektiv och avsevärt minskar miljörisker

regeringen visar ovilja till reform, t ex landrättigheter, är civilsamhällets roll särskilt viktig. Inom vatten, jordbruk och urban utveckling är samarbete med privata sektorn viktigt. Den bör användas som främjare i frågor som rör grön ekonomi och värdet av ekosystemtjänster. Ökad samverkan mellan traditionella utvecklingsaktörer och privata sektorn utgör en ny möjlighet för offentliga-privata partnerskap och bör undersökas vidare.

EU:s gemensamprogrammering bedöms bland annat leda till förbättrad arbetsfördelning, möjligheter till gemensamma stöd och rapportering av EU:s samlade resultat. Detta gäller i synnerhet inom jordbruk, miljö och vatten, vilka har valts ut som tre av fyra prioriterade områden, men också till viss del området energi och transport där möjligheter för svenskt stöd för ökad tillgång till förnyelsebar energi kan komma att undersökas. Svenskt stöd på detta område kan också kopplas till det svensk-amerikanska initiativet *Power Africa*.

Kapacitetsutveckling på lokal och nationell nivå är avgörande för att skapa mekanismer för tvärsektorieell koordinering, delaktighet i integrerad planering, budgetering, genomförande av miljölagstiftning, beredskap och hantering av risker. Särskilt viktigt är det att fokusera kapacitetsuppbyggandet på kvinnor och unga som aktörer för förändring. Investeringar förutspås i klimatsäkrad infrastruktur och miljömässigt hållbara samhällstjänster, samt i system för tidig varning, och klimatinformation. Samarbeten mellan svenska och kenyanska aktörer kommer att kunna leda till effektivitet och verka som hävstång för ytterligare resurser från andra aktörer. Där så är möjligt kommer kapacitetsutveckling av lokala institutioner att kopplas till lokala konfliktlösningsmekanismer, såsom fredskommittéer, för att bättre hantera spänningar.

I jämförelse med tidigare stöd förväntas nya innovativa synsätt, nya partner, koppling till forskning och nya tekniker att testas, t.ex. genom stöd till SymbioCitys⁴² förhållningssätt i urbana områden. För att nå resultaten inom området kommer bland annat möjligheten att använda garantier att undersökas för att öka tillgången till hållbar energi inom ramen för Power Africa . Genomförandet är nationellt, men med ökat fokus på lokal förvaltning i torra och halvtorra områden (ASAL), samt slumområdena i städer. På grund av givartäthet i ASAL-området är ASAL-givargruppen viktig för att undvika överlappningar och förbättra givarharmoniseringen.

⁴² SymbioCity är ett varumärke för den svenska traditionen och erfarenheten inom hållbar samhällsutveckling och resurseffektivisering i städer. Förvaltas av Business Sweden och Svenska kommuner och landsting.

3.1.4 Risker och möjligheter

Tabell 3. Risker och möjligheter för resultatområde 1		Riskvärde
Resultat	Risk (eller möjlighet)	Riskvärde
1.1 Stärkt förvaltning av ekosystemtjänster	Risk: Ekonomisk tillväxt prioriteras på bekostnad av skydd av miljö och ekosystem och tillräcklig resurssättning.	Medel
	Möjligheter: Grön ekonomiagendan inkl tillväxt och jobb	Medel
	Risk: Ökade konflikter när förvaltning kontrolleras	Hög
	Risk: Decentraliseringen: om roller och ansvarsområden inte definieras tydligt, resurser och kapacitet uteblir. Möjlighet: Decentraliseringen: lokal styrning har visat sig förbättra effektiviteten, ansvarsutkrävande och transparens.	
1.2 Förbättrad kapacitet hos institutioner att bidra till ökad motståndskraft	Risk: Lokala institutioner prioriterar inte katastrofer och klimatförändringar i budget och planering	Medel
	Risk: Förvärrade spänningar mellan regeringar (centralt-lokalt) om ansvarsfördelning	Hög
	Risk: Torka, naturkatastrofer, effekter av klimatförändringar förvärras och konflikter ökar	Medel
	Möjlighet: Potential för att arbeta på regional nivå för att lösa nationella utmaningar. Möjlighet: Ökad politisk vilja genom nya myndigheten NDMA.	
1.3 Ökad motståndskraft hos lokalsamhällen och individer	Risk: Stort antal givare i ASAL minskar absorptionskapacitet	Medel
	Risk: Fler humanitära givare minskar anslagen och regeringens kapacitet att koordinera brister.	Medel
	Möjlighet: Nära samarbete med staten på nationell-lokal nivå samt integration humanitært-långsiktigt stöd för att öka motståndskraften.	
1.4 Bättre tillgång till miljömässigt hållbara grundläggande samhällstjänster	Risk: Länsregeringarnas bristande vilja att prioritera urbana områden (som inte utgör någon decentraliserad enhet)	Medel
	Möjlighet: Urbana områden står i centrum för ekonomisk tillväxt, gröna lösningar är viktiga källor till tillväxt .	
	Risk: Oklara markrättigheter, bristande kapacitet att göra miljömässigt hållbara investeringar.	Hög
	Möjlighet: Press på att åtgärda markfrågan och genomföra TJRC och Ndungu-rapporten. Risk: Länsregeringar och vattenbolagen visar lågt intresse för drift och underhåll av vatten och sanitetssystem	Medel

Sammantagen risknivå är medelhög. Möjligheterna är flera och goda, men för att hantera de utmaningar Kenya står inför vad gäller både bristande motståndskraft och icke hållbart nyttjande av landets ekosystem och ekosystemtjänster, krävs åtgärder på lokal och central nivå. Strategiska aktörer finns inom både den privata och offentliga sektorn samt inom det civila samhället. Goda möjligheter att påverka föreslagna resultat finns även där fungerande samarbete med samtliga aktörer inte är möjligt. Detta ger Sverige en stor potential att bidra till viktiga resultat både vad gäller grundläggande förutsättningar för ett mer miljömässigt hållbart och klimatanpassat samhälle, inte minst på decentraliserad nivå, och goda möjligheter att bidra till ökad motståndskraft vid kriser och chocker samt till ökade investeringar för en grönare ekonomi som

skapar fler jobb. Skälen till att risknivån är medelhög är bland annat oförutsedda väder- och klimatrelaterade händelser kan leda till akuta livsmedelskriser och att nödvändiga politiska beslut för t.ex. hållbara investeringar och ett ökat ansvarstagande för hållbart nyttjande av ekosystemen även med en balanserad aktörsansats inte fullt ut går att förutse och påverka.

3.1.5 Kostnader

Sida föreslår en tilldelning om totalt 700-800 MSEK till resultatområde 1. Möjligen kan detta område absorbera något mer, givet Sidas tidigare erfarenheter där absorptionsförmågan inom naturresurser och miljö varit relativt sett högre än andra samarbetsområden.

3.1.6 Uppföljning och utvärdering

Uppföljning och utvärdering inom området är behäftad med olika utmaningar. På vissa områden finns det sektorrapportering, nationella bedömningar med indikatorer och relativt tillförlitlig data. Detta gäller miljöstatistik på nationell nivå. I ramverket Ending Drought Emergencies finns riktlinjer för uppföljning och ett antal indikatorer för motståndskraft för de 23 ASAL-länen, men inte på nationell nivå. Dessutom kommer de integrerade utvecklingsplanerna på länsnivå och de integrerade urbana utvecklingsplanerna att användas. Inom andra områden, som ekosystemtjänster, är datatillgång och nationella indikatorer på nationell nivå bristfälliga. Däremot finns globala index där Kenya är inkluderat. Utgångslägen för indikatorer kan behöva identifieras av svenskstödda program. Delaktighet i uppföljning på lokal nivå kan introduceras som ett verktyg att byggas in i någon eller flera insatser.

3.2 Resultatområde 2: Ökad respekt för mänskliga rättigheter, ökad jämställdhet och stärkt demokratisk samhällsstyrning på nationell och lokal nivå

3.2.1 Varför ska Sverige bedriva utvecklingssamarbete inom resultatområdet?

Kenya står i dag inför stora utmaningar när det gäller den demokratiska utvecklingen. Det grundmurade patron-klient förhållandet mellan elit och folk fortsätter att genomsyra det kenyanska samhället och skapa hierarkiska nätverk som bromsar försök till demokratisk förändring. Oviljan från den sittande regeringen att genomföra reformer i demokratisk riktning kan i stora delar förklaras med denna struktur. Misstro och spänning mellan regering och opposition präglar den politiska vardagen.

Inom ramen för denna bristfälliga demokratiska samhällsordning finns dock möjligheter som Sverige kan ta tillvara på för att åstadkomma demokratisk förändring. Sådan förändring mot demokratisk samhällsstyrning och respekt för mänskliga rättigheter ska ses som ett utvecklingsmål i sig men också ett medel för att uppnå andra mål, som t ex mänsklig säkerhet och fattigdomsminskning. Några av de mest framträdande möjligheterna som öppnar upp för påverkan på nämnda samhällsliga mönster är den nya konstitutionen, decentraliseringsreformen, ett livskraftigt och dynamiskt civilt samhälle, en ung och relativt välutbildad befolkning samt

förekomsten av förändringsaktörer inom staten. De föreslagna resultaten inom detta resultat-område bygger på att Sverige använder dessa möjligheter. Resultatområdet utgår från de grundläggande principerna för demokrati: rättsstaten som garanterar respekt för mänskliga rättigheter; befolkningens deltagande i den offentliga beslutsprocessen; samt jämställdhet mellan könen.

Kenyas grundlag utgör en juridisk plattform och ett ramverk för att stärka demokratiska reformer. Genomförandet av de rättsliga och institutionella reformer som konstitutionen stipulerar är en förutsättning för att landet ska kunna bryta upp de utvecklingshämmande, klientelistiska förhållandena mellan individer och grupper som råder i samhället. Utmaningarna vad gäller genomförandet av författningen är dock stora, t ex vad gäller korruption, ansvarsutkrävande, straffrihet, offentlig finansiell styrning, administrativa system, landfrågor och säkerhetsfrågor. Enligt konstitutionen ska mekanismer skapas för ansvarsutkrävande på alla nivåer i planerings- och budgetprocesserna i syfte att involvera befolkningen. I konstitutionen garanteras dessutom mänskliga rättigheter genom den omfattande rättighetskatalogen (Bill of Rights). Reformtakten generellt sett är dock långsam men går framåt, t ex reform av rättsväsendet och inom offentlig finansiell styrning där den kenyanska riksrevisionen och skattemyndigheten på senare tid visat intresse för att genomdriva reformer.

Decentraliseringsprocessen innebär ökade möjligheter för en makt- och resursfördelning som för beslutsfattandet och ansvarsutkrävandet närmare befolkningen. Samtidigt innebär den vissa risker för arbetet med resursfördelning, framför allt beroende på förekomsten av korruption och dålig samstämmighet mellan ansvar och kapacitet på länsnivån. Genomförandet av den nya lagstiftningen Urban Areas and Cities Act kommer att skapa myndigheter på lokal nivå som ska tillhandahålla tjänster till de fattiga i städerna samt minska gapet mellan makthavare och befolkningen genom att ge stadsinvånare möjlighet att delta i olika samverkansfora. Vad gäller det mycket viktiga arbetet mot den omfattande korruptionen kan rekommendationerna från den nyligen granskningen av Kenyas uppfyllande av FN:s antikorrupsionskonvention (UNCAC) komma att utgöra en gemensam grund både för offentliga institutioner och civilsamhället⁴³.

Den pågående reformeringen av rättsväsendet inklusive polisen är viktig för att öka makthavarnas ansvarstagande och medborgares möjlighet att utkräva ansvar, vilket kan förhindra straffrihet och säkerställa brottsoffers rätt till rättslig prövning. Ett trovärdigt och pålitligt rättssystem är också avgörande för att bekämpa korruptionen. Den pågående processen för granskning av domarkåren och polisen kan komma att bidra till att förtroendet för rättssystemet förbättras och fattiga människors möjligheter att få tillgång till rättvisan ökar.

Bristen på fungerande institutioner inom såväl rättsväsendet som den offentliga förvaltningen exponerar Kenya för våld och potentiella terrordåd och accentuerar därmed det bristfälliga

⁴³ Kenyas regering beslutar när rapporten färdigställts huruvida den ska offentliggöras.

säkerhetsläget i landet. Allt detta underminerar Kenyas chanser att utvecklas i demokratisk riktning och att nå sina utvecklingsmål i allmänhet.

Fria medier och ett aktivt och pluralistiskt civilt samhälle utgör centrala komponenter i en fungerande demokrati och i en demokratisk politisk kultur. I Kenya har medierna och civilsamhället begränsat utrymme att agera fritt, beroende på dels självcensurering dels hot om repressiv lagstiftning. Om sådana förslag igen läggs fram i parlamentet kommer det att kraftigt begränsa medias och civilsamhällets möjligheter att arbeta fritt. Internet anses dock vara fritt och internetanvändningen, särskilt via mobiltelefoner, är jämförelsevis hög. I denna kontext kan online medier komma att spela en viktig roll för främjandet av demokratisk kultur, yttrandefrihet och arbete mot korruption. Radio, TV och tidningar har också en fortsatt viktig roll att spela.

Den kvinnliga representationen i valda politiska församlingar och i offentliga institutioner är fortsatt låg på både nationell och lokal nivå, även om den ökat sedan 2001. I valet 2013 ökade andelen kvinnor i valda församlingar bara på lokal nivå. Ingen av de 47 guvernörerna är kvinna. Denna ojämna maktfördelning mellan män och kvinnor är, liksom kulturella traditioner och sedvänjor, ett hinder för kvinnors möjligheter att få kontroll över och tillgång till resurser, som exempelvis land, sysselsättning och rätt till självbestämmande. Aktivt påverkansarbete från det civila samhället, den privata sektorn och media är avgörande för att kvinnors rättigheter ska upprätthållas i enlighet med konstitutionen. En förutsättning för ökad jämställdhet är vidare kulturell acceptans av kvinnors och flickors mänskliga rättigheter och, mot bakgrund av säkerhetssituationen i Kenya, arbete för kvinnors och flickors skydd och säkerhet. Könrelaterat våld är fortfarande ett mycket utbrett problem i det kenyanska samhället.

Sverige har gjort sig känt som en långsiktig och engagerad utvecklingspartner inom detta resultatområde. Sverige uppfattas ofta som en ärlig, principfast och betrodd samarbetspartner av kenyanska aktörer. Samarbete med svenska myndigheter (t.ex. inom polis, statistik, skatter och revision) bidrar till att höja kvaliteten på partnerskap och program, och möjliggör institutionella samarbeten mellan kolleger och yrkesgrupper.⁴⁴

Sverige har en långvarig tradition av att stödja statliga institutioner, försvarare av mänskliga rättigheter och civilsamhällesorganisationer i Kenya. Stödet till offentliga institutioner inom både rättsväsendet och offentlig finansiell styrning har gett positiva resultat vad gäller effektivitet, ansvarstagande och öppenhet. Insatser som syftar till att skapa fungerande nätverk och samordningsmekanismer för civilsamhället i dess arbete för mänskliga rättigheter har bidragit till ökade kontaktytor mellan nationell politik och lokalsamhället. Samtidigt har syftet varit att öka människors politiska deltagande inklusive deltagandet av kvinnor, barn, funktionshindrade och marginaliserade grupper.

⁴⁴ I SADEV:s utvärdering 2011/12 av 10 års svenskt utvecklingssamarbete med Kenya på områdena demokrati, samhällsstyrning och mänskliga rättigheter, underströks att Sverige har tillfört värden till dessa sektorer och att den svenska medverkan och den institutionella kontinuiteten i samarbetet varit en viktig faktor för att framgångsrika resultat uppnåtts.

Analysen ovan visar på ett resultatområde där rättsstaten och statens roll och ansvar i bred bemärkelse, respekt för och främjande av mänskliga rättigheter, allmänhetens deltagande samt jämställdhet mellan män och kvinnor ska stå i centrum. De fyra nedanstående resultaten har valts för att bidra till att dessa grundläggande demokratiprinciper i högre grad ska kunna realiseras. Att främja dessa principer är också viktigt för att pågående konflikter ska kunna hanteras liksom för att förhindra att nya konflikter uppstår i landet. Därmed syftar detta resultatområde till att både stärka demokratin och minska konflikter.

3.2.2 Resultat

4. Tabell 4. Resultat for resultatområde 2	
Resultat	Källa
2.1 Stärkt effektivitet hos offentliga nyckelinstitutioner för ökat ansvarstagande på nationell och lokal nivå.	The Afrobarometer Ministry of Land and Urban Development
2.2 Effektiva nyckelinstitutioner och organisationer inom rättssektorn som respekterar mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Fokus kommer att ligga på att stärka rättskedjan, den enskildes tillgång till rättvisan samt försoningsarbete	Judiciary Customer Satisfaction surveys The Judiciary Peace building and Conflict Management National Steering Committee
2.3 Effektivt påverkansarbete av medier och aktörer i det civila samhället på nationell och lokal nivå för en stärkt demokratisk kultur och ökat ansvarsutkrävande.	FOJO Mediainstitut, Kalmar Universitet POWA245 UNDP, Amkeni Wakenya
2.4 Ökat genomslag för organisationer och institutioner som arbetar för förbättrad jämställdhet och stärkta rättigheter för kvinnor och flickor. Fokus kommer att ligga på politiskt deltagande och motverkandet av sexuellt och könsrelaterat våld	Gender Audit of Kenya 2013 Election Process (National Democratic Institute, Federation of Women Lawyers, USAID)

3.2.3 Genomförande

Grundförutsättningen för att uppnå hållbara resultat inom området demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter är att arbeta med både staten och civilsamhället. Sverige kommer att samarbeta med ett antal offentliga institutioner och oberoende statliga kommissioner för att bygga upp kapacitet för ansvarighet, transparens, icke-diskriminering, fred och säkerhet. Stöd kommer att ges både direkt och via multilaterala organisationer för att bli så effektivt som möjligt. Sverige kommer också att fortsätta arbeta med samverkan mellan kenyanska och svenska institutioner. Vidare söker Sverige aktivt att komplettera stöd till offentliga institutioner med stöd till organisationer inom det civila samhället som arbetar inom motsvarande område

med påverkansarbete och dialog, t ex anti-korruption och mänskliga rättigheter inklusive kvinnors, barns och funktionsnedsattas rättigheter. Även om Kenya har stora demokratiutmaningar idag är det viktigt att fortsätta arbetet med att stärka de offentliga institutionerna på central och lokal nivå, för att lägga grunden till och bidra till reformer och förändring. Decentraliseringsreformen är det viktigaste exemplet.

Sverige har sedan många år gett stöd till civila samhället i Kenya genom multilaterala organisationer. Sverige ämnar fortsätta detta stöd, men mot bakgrund av det politiska ledarskapets bristande respekt för medborgliga och politiska rättigheter och tendenser till ett krympande demokratiska utrymme, bör ytterligare ansträngningar göras . För att öka stödet till civilsamhället och media (både internetbaserade och traditionella medier), har Sverige för avsikt att på olika sätt identifiera strategiska samarbetspartners som i sin tur kan nå ut till flera typer av förändringsaktörer, såsom lobbyorganisationer för mänskliga rättigheter, ungdomsgrupper, kulturaktörer, trossamfund m.fl.

Ökat ansvarsutkrävande, öppenhet och information inom nationell och decentraliserad nivå, är en nödvändig förutsättning för resultaten i både resultatområde 1 och 3. Vidare kommer Sverige att undersöka möjligheterna att samarbeta med den privata sektorn samt hitta synergier med ambassadens regionala arbete och Sveriges globala engagemang både genom FN och internationella och svenska enskilda organisationer. De största statliga biståndsgivarna inom området är förutom Sverige, EU, USA, Storbritannien, Finland, Danmark, Tyskland och Världsbanken. Sveriges stöd till rättssektorn (f.n. polis, rättsväsende och fängelser) kommer att koordineras med EUs stöd till sektorn. Stöd till fonder för civilsamhällesorganisationer ges gemensamt med EU.

3.2.4 Risker och möjligheter

Tabell 5. Risker och möjligheter för resultatområde 2		Riskvärde
Resultat	Risk (eller möjlighet)	Riskvärde
2.1 Stärkt effektivitet hos offentliga nyckelinstitutioner för ökat ansvarstagande på nationell och lokal nivå .	Risk: Konflikter mellan regeringen och länsregeringen angående ansvarsområden	MEDEL
	Risk: Decentralisering av en politisk kultur som präglas av straffrihet, korruption och brist på gott ledarskap	HÖG
	Risk: Uppblossande av lokala och etniska konflikter	HÖG
	Möjlighet: Reformvilja inom vissa statliga institutioner som skatte-, revisions- och statistikmyndigheter	
	Möjlighet: Decentraliseringsreformen	

2.2 Effektiva nyckelinstitutioner inom rättssektorn som respekterar mänskliga rättigheter och rättsstatens principer.	Risk: Lågt engagemang från allmänheten	MEDEL
	Risk: Brist på engagemang för reformer inom de offentliga institutionerna	HÖG
	Möjlighet: Den nya författningen som rättslig grund för reformer	
2.3 Effektivt påverkansarbete av medier och aktörer i det civila samhället på nationell och lokal nivå för en stärkt demokratisk kultur och ökat ansvarsutkrävande.	Risk: Lågt engagemang från allmänheten	MEDEL
	Risk: Lagstiftning som ytterligare minskar det demokratiska utrymmet	MEDEL
	Risk: Censur av media och ökad självcensur bland journalister	HÖG
	Möjlighet: Ett aktivt och modigt civilt samhälle	
	Möjlighet: Hög användning av sociala medier	
2.4 Ökat genomslag för organisationer och institutioner som arbetar för förbättrad jämställdhet och stärkta rättigheter för kvinnor och flickor.	Risk: Författningens bestämmelser om könskvotering inom den offentliga sektorn genomförs inte.	HÖG
	Risk: Bristande intresse och deltagande bland allmänheten	MEDEL
	Möjlighet: Ett aktivt och modigt civilt samhälle	
	Möjlighet: En starkt genderintegrerad författning som ger rättslig grund för arbete för ökad jämställdhet	

Alla risker som identifierats inom resultatområdet är medelstora till höga, främst eftersom de är förknippade med en växande politisk ovilja från regeringens sida att stärka de mänskliga rättigheterna och demokratin. För Sverige är dessa risker svåra att påverka, men kommer att hanteras genom ett arbete som syftar till att öka medvetenheten, engagera allmänheten, föra dialog och samarbeta med ett brett spektrum av aktörer.

3.2.5 Kostnader

Sida föreslår en tilldelning om totalt 700-800 MSEK till resultatområde 2. Möjligen kan detta område komma att absorbera en något lägre summa, givet Sidas tidigare erfarenheter i Kenya där absorptionsförmågan inom demokratisk samhällsstyrning, mänskliga rättigheter och jämställdhet varit något lägre än inom t ex naturresurser och miljö.

3.2.6 Uppföljning och utvärdering

Indikatorer som ligger nära insatsnivå kommer att användas i första hand för uppföljning av resultat. Dessa kommer att kombineras med indikatorer på makronivå för att kunna följa

övergripande trender över tid, t ex indikatorer från Afrobarometer, Varieties of Democracy och Freedom House. I den svåra och polariserade situation som råder kan sådana trender vara negativa trots att det svenska stödet är relevant och effektivt.

Resultatområde 3: Förbättrade möjligheter för fattiga människor att bidra till och dra nytta av hållbar ekonomisk tillväxt

3.3.1 Varför ska Sverige bedriva utvecklingssamarbete inom resultatområdet?

Ökad ekonomisk tillväxt som bygger på hållbara principer⁴⁵ och som fördelas på ett rättvist sätt är avgörande för fattigdomsbekämpning. Det behövs en tillväxt på över 5 % i Kenya för att befolkningen i arbetsför ålder ska kunna sysselsättas, men en betydligt högre nivå för att säkra produktiva sysselsättningsmöjligheter och minska fattigdomen.⁴⁶ Genomsnittet har legat på 4-5 % det senaste decenniet.⁴⁷

Regeringen har hittills misslyckats med att omfördela resurser på ett rättvist sätt och ojämlikheterna i Kenya är stora.⁴⁸ Huvuddelen av de fattiga människorna bor på landsbygden och är beroende av naturresurser. Av dessa tjänar 60-70 % sitt uppehälle från informell sysselsättning i jordbrukssektorn.⁴⁹ Produktiviteten och förädlingsnivån inom lantbruket är låg.⁵⁰ Samtidigt ökar den urbana fattigdomen i takt med den snabba urbaniseringen och informella bosättningar och slumområden växer.⁵¹ Fattigdomen leder till frustration och ökar risken för konflikter.⁵²

En av anledningarna till att den ekonomiska tillväxten inte når sin fulla potential är den begränsade industrialiseringen och diversifieringen av jordbruksproduktionen, vilket påverkar skapandet av nya arbetstillfällen negativt.⁵³ Kvinnor och ungdomar är särskilt missgynnade. Deltagandeandelen på arbetsmarknaden är 2,9 respektive 14 procentenheter under genomsnittet för Afrika söder om Sahara. I likhet med andra utvecklingsländer har arbetstillfällena i Kenya framförallt skapats i den informella sektorn.⁵⁴ Affärsklimatet i Kenya är inte i tillräcklig utsträckning gynnsamt för privatsektorutveckling eller jobbskapande.⁵⁵ Det beror bland annat på politisk instabilitet, en lagstiftning som inte främjar småföretagande, höga energi- och kreditkostnader, dålig tillgång till teknologi, höga effektiva skattesatser, svag infrastruktur, oro kring säkerheten och en utbredd korruption.⁵⁶

⁴⁵ Se t ex Principles of Sustainable Development, UNEP

⁴⁶ Making quality employment the driver of development, ILO study 2013.

⁴⁷ <http://www.tradingeconomics.com/kenya/gdp-growth-annual>

⁴⁸ Gini-koefficienten beräknas vara 0,39 på landsbygden och 0,49 i urbana områden, World Bank Country Overview Kenya.

⁴⁹ Making quality employment the driver of development, ILO study 2013, s. 27

⁵⁰ Agriculture Sector Development Strategy 2010-2020

⁵¹ 4,3 % enligt State of African Cities 2014, UN-Habitat

⁵² Se bl.a. "More slums equals more violence: reviewing urban violence and urbanisation in Africa", UNDP 2007

⁵³ Making quality employment the driver of development, ILO study 2013

⁵⁴ Making quality employment the driver of development, ILO study 2013, s. 27

⁵⁵ Kenya tappade t ex 147 platser i Världsbankens senaste "Doing Business, 2015", från plats 122 2013 till plats 136 201.

⁵⁶ The State of Kenya's Private Sector, AfDB, GoK, 2013, s. 3, 6

Genom en ökad och inkluderande produktiv sysselsättning skapas goda möjligheter att stärka den ekonomiska tillväxten och minska klyftorna i samhället. Ökad produktiv sysselsättning är också viktigt ur ett konfliktperspektiv med tanke på den konfliktrisk som arbetslöshet och undersysselsättning utgör, framförallt bland ungdomar. En välmående privat sektor som genererar arbetstillfällen är en förutsättning för fattigdomsminskning i Kenya, där få arbeten skapas inom den formella sektorn.

I Kenyas nationella utvecklingsplan Vision 2030 pekas den privata sektorn ut som avgörande för tillväxten. I jämförelse med andra länder i regionen är Kenyas privata sektor både stor⁵⁷ och välutvecklad med fungerande och konkurrenskraftiga inhemska och internationella företag i den formella sektorn. Den informella sektorn är dock dominerande och här återfinns även huvuddelen av arbetstillfällena.⁵⁸ Behovet av att unga människor behöver bli mer "konkurrenskraftiga" för att öka sina möjligheter till sysselsättning betonas. Det fastställs också att lantbruk är en prioriterad sektor för utveckling och att det finns möjlighet att öka produktiviteten i det småskaliga landbruket.⁵⁹ Med tanke på det förestående demografiska skiftet mot att en majoritet av befolkningen kommer att bo i städer prioriteras förbättringar i urban planering och initiativ för att sporra den urbana ekonomin och förbättra tillhandahållandet av tjänster.⁶⁰ Vision 2030 identifierar yrkesutbildning som ett viktigt instrument för socioekonomisk och teknologisk transformering.

Följande fyra dimensioner har valts ut med utgångspunkt från de kenyanska prioriteringarna och ovan nämnda utmaningar, där Sverige anses kunna bidra till följande resultat: 1) ökad produktivitet och förädlingsgrad inom det småskaliga landbruket; 2) ökat antal människor, i synnerhet kvinnor och ungdomar, på landsbygden och i urbana områden har produktiv sysselsättning; 3) ökat antal människor på den kenyanska arbetsmarknaden har kunskaper och utbildning som svarar mot den privata sektorns behov och efterfrågan; och 4) förbättrad tillgång till finansiella tjänster för mikro- och småföretag, det småskaliga landbruket samt ekonomiskt svagare hushåll.

Jordbrukssektorn har en stor potential att öka sin produktivitet och avkastning på ett miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbart sätt. För att uppnå målet krävs bl a mer marknadsorientering, att aktörer organiserar sig bättre så att de kan dra nytta av den ekonomi som mer storskalighet och ökad produktivitet ger, jordbruksrådgivning, förbättring av finansiella och andra tjänster och bättre koppling mellan det småskaliga och kommersiella landbruket.

⁵⁷ Enligt Afrikanska utvecklingsbanken utgjorde privata sektorns bidrag till BNP 2011 hela 87 %, The State of Kenya's Private Sector, AfDB Kenya, 2013.

⁵⁸ I ambassadens samtal med företrädare för Kenyas privata jordbrukssektor som en del av strategikonsultationerna framfördes att endast drygt 2 miljoner innehar en formell anställning i Kenya.

⁵⁹ I den nationella jordbruksstrategin föreslås mer marknadsorientering, att aktörer organiserar sig bättre så att de kan dra nytta av den ekonomi som mer storskalighet och ökad produktivitet ger, förbättring av finansiella och andra tjänster samt att skapa en miljö som ger bättre förutsättningar.

⁶⁰ Kenyas urbana utvecklingsprioriteringar är fastslagna i bl a grundlagen, lagen gällande urbana områden och städer, Vision 2030, den medellånga planen och i den nationella urbana utvecklingspolicyn.

Erfarenheterna från jordbruksprogrammet National Agriculture and Livestock Extension Programme (NALEP) togs hänsyn till i formuleringen av det pågående jordbrukssektorprogrammet ASDSP och motiverade ett ökat fokus på produktivitet och kommersialisering.⁶¹ Stödet till NALEP och till Integrated Food Security in the Arid and Semi-arid Lands (IFSAP) har lett till att inkomstmöjligheterna och livsmedelsförsörjningen förbättrats för ett stort antal småskaliga bönder. Svenskt stöd har bidragit till att Kenyas nationalförsamling har antagit tre viktiga lagar: 1) landlagen, 2) bestämmelser gällande Nationella Landkommissionen, och 3) landregistreringslagen. Tillgång till land och klara ägarförhållanden är förutsättningar för ökad produktivitet, ökad sysselsättning och ökade inkomster både på landsbygden och i de urbana områdena.

Resultat 3.1 är kopplat till övriga resultat inom resultatområde 3 och till resultat inom resultatområde 1 och 2, bl.a. stärkt förvaltning av ekosystemtjänster och ökad motståndskraft hos lokalsamhällen och individer. Effektiva, öppna och ansvarstagande offentliga institutioner är en förutsättning för långsiktiga resultat på området. Det finns också möjligheter till synergieffekter med det regionala samarbetet inom området ekonomisk integration vilket avser handel, industri och finansiella system.

Den privata sektorn har en nyckelroll när det gäller att skapa nya produktiva sysselsättningstillfällen. Att undanröja hinder för privatsektorutveckling och entreprenörskap är därmed viktigt. För att uppnå resultatet krävs bl.a. ökad diversifiering, stärkta värdekedjor, och rätt utbud av kompetens på arbetsmarknaden i förhållande till det som efterfrågas av företag. Inom jordbrukssektorn visar en ny rapport⁶² att stöd till gröna och hållbara jordbruksmetoder främjar arbetstillfällen, nutrition och livsmedelstrygghet i Kenya. Inom urban utveckling finns även stora möjligheter att skapa arbetstillfällen (inkl. gröna jobb) kopplade till hållbara samhällstjänster inom ramen för den svenska SymbioCity-konceptet. Därigenom kopplas ökad sysselsättning, t.ex. genom gröna jobb, och ekonomisk tillväxt till mer miljö- och klimatmässig hållbar produktion och samhällstjänster. Liksom för resultat 3.1 finns det möjligheter till synergieffekter med det regionala samarbetet inom området ekonomisk integration. Från tidigare stöd till urban utveckling har Sverige erfarenhet av att arbeta med deltagande för att inkludera fattiga människor i beslutsfattande och genomförande.⁶³

De kunskaper och färdigheter som utbildningssystemet genererar motsvarar inte de krav som den privata sektorn ställer. För att skapa bättre möjligheter för produktiv och formell sysselsättning och höja anställningsbarheten hos fattiga män och kvinnor, kan bl.a. riktade yrkesutbildningar inom prioriterade sektorer initieras. Genom ökat humankapital och anställningsbarhet, minskar risken för utsatthet och fattigdom, och således kan resultaten inom resultatområde 1 stärkas.

⁶¹ Implementation Evaluation of the Cooperation Strategy with Kenya 2009-2013”, 2013:35:I, p. 25

⁶² Green Economy Assessment Report Kenya, UNEP 2014

⁶³ Implementation Evaluation of the Cooperation Strategy with Kenya 2009-2013”, Sidas utvärdering 2013:35:I, p. 39

Genom förbättrad tillgång till finansiella tjänster kan egna investeringar för fattiga människor och entreprenörskap stimuleras. Det kan i sin tur generera ökade inkomster, ökad produktiv sysselsättning och minskad fattigdom. Sverige kan bidra till att öka kapaciteten inom finansieringsindustrin att bättre möta behov och efterfrågan på finansiella tjänster inom den utvalda gruppen och komplettera andra initiativ på området. Goda resultat av programmet ”Financial Sector Deepening” för kapacitetsutveckling, stöd till innovation och ökad tillgång till finansiell service kan byggas vidare på.⁶⁴

Flera givare är aktiva inom jordbruksområdet (USA, Storbritannien, EU, Världsbanken, Danmark). Jordbrukssektorn är ett av fokusområdena för den EU-gemensamma programmeringen och ett område där Sverige har valt att vara aktivt givet komparativa fördelar från tidigare och pågående samarbete. EU-gemensam programmering på området har möjlighet att stärka resultaten genom bättre samverkan och arbetsfördelning. Sverige har haft en speciell roll eftersom Sverige stödjer det stora nationella reformprogrammet för finansiella institutioner för förbättrad tillgång till kapital för bönder, till privata aktörer för en utvecklad värdekedja och till civilsamhället.⁶⁵ De tre största biståndsgivarna i den urbana sektorn är Världsbanken, Frankrike och Sverige.⁶⁶ Sverige kompletterar investeringarna i infrastruktur och tjänster med utformningen av arbetssätt och metoder som ska gynna fattiga och en hållbar urban utveckling. Andra givare som stödjer yrkesutbildning och förbättrad tillgång till finansiella tjänster är bl.a. Danmark och Storbritannien. Sverige kan med katalytiska insatser komplettera det stöd som ges av andra givare och eventuellt också söka samarbete med dessa eller andra aktörer.

3.3.2. Resultat

Tabell 6. Resultat för resultatområde 3	
Resultat	Källa
3.1 Ökad produktivitet och förädlingsgrad inom det småskaliga lantbruket.	1. Agricultural Sector Development Programme Reporting
3.2 Ökat antal människor, i synnerhet kvinnor och ungdomar, på landsbygden och i urbana områden har produktiv sysselsättning.	1. ILO 2. Agricultural Sector Development Programme Reporting 3. Kenya Municipal Programme Reporting 4. Kenya Informal Settlements Improvements Projects Reporting

⁶⁴ Ibid. p. 18

⁶⁵ Agricultural Sector Development Support Programme. I stödet ingår även ett stödpaket för rådgivning till småskaliga bönder.

⁶⁶ Stöd på sammanlagt ca 500 MUSD för infrastruktur och tjänster.

3.3 Ökat antal människor på den kenyanska arbetsmarknaden har kunskaper och utbildning som svarar mot den privata sektorns behov och efterfrågan.	1. Att fastställa
3.4 Förbättrad tillgång till finansiella tjänster för mikro- och småföretag, det småskaliga lantbruket samt ekonomiskt svagare hushåll. ⁶⁷	1. FinAccess National Survey – Financial Sector Deepening Programme Kenya och Central Bank of Kenya

3.3.3 Genomförande

Partnerskap med och stöd till diverse samarbetsparter och förändringsaktörer (statliga institutioner, privata aktörer på olika nivåer, jordbruksorganisationer och civilsamhället) kommer att eftersträvas för att de effektivt ska kunna bidra till ökade inkomster och produktiv sysselsättning för fattiga människor i urbana och rurala områden, i synnerhet kvinnor och unga. I miljöer som Kenya, där data och statistik är en bristvara, är dialog med olika partner desto viktigare, både som del av analysen samt för att identifiera prioriteringar.

Sverige kommer att fokusera på att stödja utvecklingen av värdekedjor och omställning till grön ekonomi med både tillväxt och sysselsättningspotential och dess kopplingar till marknader i jordbrukssektorn. Olika potentiella partnerskap, t.ex. ”public-private partnership”, och metoder för genomförande kommer att undersökas.

Urbana områden står i centrum för innovation och jobbskapande. I genomförandet kommer därför förbättringar av infrastruktur i samarbete med regeringen, andra givare och aktörer, t.ex. privata sektorn och intresseorganisationer, samt tjänster som förbättrar företagsklimatet att ingå. Här ingår att föra dialog om att introducera samhällskontrakt och arbetsintensiva metoder i syfte att förbättra tillgången till affärsmöjligheter för människor som bor i informella boställningar, förbättra säkerheten för att öka kvinnors tillgång till affärs- och anställningsmöjligheter, samt utveckla en bättre koppling mellan stad och landsbygd genom planering och marknadsutveckling.

Sverige prioriterar att bidra till överbyggande insatser för att stärka kopplingarna mellan den privata sektorn, civilsamhället, universitet och utbildningsinstitutioner, särskilt i syfte att detta ska generera produktiv sysselsättning. Däri ingår insatser som inriktas på yrkesutbildning och ökad anställningsbarhet. Sverige kan ha ett mervärde genom att koppla samman kenyanska aktörer med svensk expertis på prioriterade områden. Sverige kommer att undersöka möjligheter för att använda garantier i syfte att öka tillgången till hållbar energi och stimulera ekonomisk tillväxt och produktiv sysselsättning, inom ramen för det svensk-amerikanska initiativet *Power Africa*.

Sverige kommer att stödja program som syftar till att förbättra företagsklimatet. Synergi med andra resultatområden och program kommer att eftersträvas. Utveckling av jordbrukssektorn och

⁶⁷ Kan delvis uppnås utan inblandning av staten.

sysselsättning är fokusområden för Sverige i flera länder i Östafrika, som Uganda, Rwanda och Tanzania. Det är erfarenheter som det går att bygga vidare på i en kenyansk kontext, samtidigt som det skapar förutsättningar för ökade synergier och samverkan på regional nivå.

3.3.4 Risker och möjligheter

Tabell 7. Risker och möjligheter för resultatområde 3		Riskvärde
Resultat	Risk (eller möjlighet)	Riskvärde
3.1 Ökad produktivitet och förädlingsgrad inom det småskaliga lantbruket.	Risk: Låg prioritering/få investeringar från Kenyas regering och den privata sektorn.	Medel
	Risk: Otillräckliga insatser för ökad tillgång till marknader (infrastruktur och information), höga kostnader för material, krediter, teknik.	Hög
	Risk: Lågt intresse för jordbruk bland unga	Medel
	Möjlighet: Statens/makthavarnas intresse av tryggare livsmedelsförsörjning Möjlighet: Statens/makthavarnas intresse för ökad handel och tillväxt	
3.2 Ökat antal människor, i synnerhet kvinnor och ungdomar, på landsbygden och i urbana områden har produktiv sysselsättning. ⁶⁸	Risk: Otillräcklig prioritering av jämställdhet/kvinnor av Kenyas regering	Medel
	Risk: Ökad osäkerhet, sociala spänningar	Hög
	Möjlighet: Privata sektorn har ett stort intresse för infrastruktur och bostadsbyggande	
3.3 Ökat antal människor på den kenyanska arbetsmarknaden har kunskaper och utbildning som svarar mot den privata sektorns behov och efterfrågan.	Risk: Otillräcklig prioritering av yrkesutbildning. Möjlighet: Den privata sektorns intresse för yrkesutbildningar är hög eftersom det finns personalbehov	Medel
3.4 Förbättrad tillgång till finansiella tjänster för småskaliga lantbrukare, entreprenörer och företag.	Risk: Otillräckligt stöd från regeringen och finansiella institutioner Möjlighet: Intresse från privata sektorn att skapa förutsättningar för en öka produktion och ökad förädling	Medel

Riskenivån bedöms vara medelhög. Genom att samarbeta med olika typer av aktörer och använda olika instrument kan risker minskas och det potentiella genomslaget öka. Exempelvis har den privata sektorn ett stort intresse för infrastruktur och bostadsbyggande, medan regeringens engagemang är svagare. Genom att involvera nya aktörer, stödja innovationer, förstärka synergier och samverka med andra utvecklingspartner och intressenter kan riskerna reduceras.

⁶⁸ Kan delvis uppnås utan inblandning av staten.

Riskerna kommer även att minskas genom resultat av insatser på andra resultatområden, t.ex. mer effektiva och pålitliga institutioner särskilt på lokal nivå (resultatområde 2).

3.3.5 Kostnader

Sida föreslår en tilldelningsspann om totalt 300-400 MSEK till resultatområde 3. Då delar av detta samarbete är ett relativt nytt samarbetsområde för Sida i Kenya är absorptionskapaciteten svårbedömd. Hittillsvarande erfarenheter inom t ex sysselsättningskapande stöd visar dock att samarbetsområdet kan vara både resurs- och tidskrävande.

3.3.6 Uppföljning och utvärdering

Uppföljning och utvärdering av detta resultatområde kommer att bli komplex eftersom indikatorerna eventuellt inte överensstämmer med de data som finns tillgängliga nationellt och som uppdateras på årsbasis. Det som finns tillgängligt via programrapporter kommer dock att ge användbar information, vilket gör att det kommer att gå att dra slutsatser om rådande trender. Vad gäller indikatorerna för resultat 3.3 kan delar göras genom kvalitativa undersökningar. Arbets sättet kommer att behöva utvecklas och anpassas till den information som efterfrågas. Information och statistik från olika relevanta arbetsgrupper kommer att användas för uppföljning och utvärdering.

4 Implikationer

Resultatförslaget kommer sannolikt inte ha några direkta konsekvenser för övriga givare och portföljer på kort sikt. Däremot kommer de svenska förslagen och agerandet inom EU:s gemensamprogrammering förhoppningsvis att ha viss påverkan på hur EU:s medlemsstater agerar i Kenya i syfte att finna effektivare samverkansformer inklusive en bättre arbetsfördelning mellan och inom sektorer. Ingen sektor kommer helt fasas ut till följd av resultatförslaget. Däremot kommer samarbetet inom landreformer att fokuseras på stöd till civilsamhället, då samarbetet med staten för genomförandet av landreformer har varit svårt. Därtill kommer det bilaterala polissamarbetet via Rikspolisstyrelsen att avslutas. Polissamarbetet genom den multilaterala korgfonden administrerad av UNODC fortsätter dock. Nya samarbetsformer, t ex Private-Public Development Partnerships med fokus på ökad produktiv sysselsättning och nya samarbetspartner bl.a. inom den privata sektorn kommer att sökas.

Bilaga 1. Förslag till indikatorer per resultat samt identifiering av det svenska bidraget

Resultatområde 1: Stärkt miljömässig, individuell och samhällelig motståndskraft

Indikatorer för resultat 1.1: Stärkt förvaltning av ekosystemtjänster				
Indikatorer	Utgångsläge	Mål	Källa	Det svenska bidraget
1.1.1 Antal vattenresurs-användarföreningar som har genomgått fördjupad kapacitetsutveckling i syfte att skydda avrinningsområden	0 (gäller för fördjupad kapacitets-utveckling)	450	Program: WSTF	Samtliga vattenresurs-användarföreningar i de sex län som Sverige stödjer
1.1.2 Antal rådgivningstjänster (extension services) på lokal nivå som besitter god kunskap om hållbar markvård.	Kommer att fastställas under 2015	Ökning i procent	World Food Programme ASDSP rapportering (jordbruksprogrammet)	Ca 10 % av samtliga rådgivningstjänster

Trolig resultatuppfyllelse: Låg

Indikatorer för resultat 1.2 Förbättrad kapacitet hos institutioner att bidra till ökad motståndskraft				
Indikatorer	Utgångsläge	Mål	Källa	Det svenska bidraget
1.2.1 Antal län med intern koordineringsmekanism för att svara mot väderhändelser och chocker i ASALs	0	23 län i ASAL	Ending Drought Emergencies Framework 2013-2018,	4 län
1.2.2 Antal länsplaner som har integrerat och budgeterat för klimatanpassning och/eller kastastrofriskhantering	0	Samtliga 47 län i Kenya	County Integrated Development Plans, County Contingency Plans, Ending Drought Emergencies	4 län

Trolig resultatuppfyllelse: Medel

Indikatorer för resultat 1.3: Ökad motståndskraft hos lokalsamhällen och individer ⁶⁹

Indikatorer	Utgångsläge	Mål	Källa	Det svenska bidraget
1.3.1 Antal hushåll som erhåller kontantöverföringar under nationella sociala skyddsnät (gender disaggregerad data)	500 000 (2014) (NSNP) 370 000 (2013) CFA	1.6 million (NSNP) Årlig Ökning (CFA)	MTPII rapportering (Medium-term Plan II), National Safety Net Program (NSNP), WFP Cash for Assets	I genomsnitt 430 000 hushåll erhåller kontantöverföringar varje år under WFP:s Cash for Assets program.
1.3.2 Antal nationella sociala skyddsnätsprogram med uppdaterad databas som omfattar barn	1 program 2014	5 program 2016	UNICEF	Svenskt stöd bidrar till 2 program
1.3.3 Antal hushåll inom ramen för ASDSP med ny inkomstkälla genom diversifiering av försörjningsmöjligheter	Håller på att fastställas för samtliga län, färdigt 2015	X antal hushåll per år – att fastställas utifrån utgångsläget	ASDSP rapportering (jordbruksprogrammet)	83 % vilket utgör den svenska delen av jordbruksstödet

Trolig resultatuppfyllelse: Medel

Indikatorer för resultat 1.4: Bättre tillgång till miljömässigt hållbara grundläggande samhällstjänster

Indikatorer	Utgångsläge	Mål	Källa	Det svenska bidraget
1.4.1 Andel befolkning i marginaliserade områden med tillgång till säkert vatten (landsbygd och urbant)	47,1 % landsbygd 61,7 % urban (statistik visar på snitt, inte för fattiga områden)	56 % landsbygd varav 625 000 i marginaliserade områden	Annual Water Sector Review, Strategic Plan 2013-2017 (Min. of Env., Natural Resources and Water)	50 000 människor inom marginaliserade områden på landsbygden har tillgång till säkert dricksvatten.
1.4.2 Antal län som har genderanpassade sanitetsinrättningar	0	SE/FI samfinansierar samtliga inrättningar i 6 län	Mäts inom ramen för svensk programmering	3 län

⁶⁹ Resultatet kan uppnås utan staten som huvudaktör men samverkan på länsnivå underlättar genomförande och hållbarhet.

1.4.3 Andel avfall som hanteras och återvinns på ett hållbart sätt.	Utgångsläge kommer att tas fram inom urban- programmen som Sverige stöder genom Världsbanken.	15 urbana områden har inlett arbete kring strategisk avfalls-hantering.	Världsbanken	1-2 urbana områden (på basis av ca 10 % svensk finansiering av totala budgeten.)
---	---	---	--------------	--

Trolig resultatuppfyllelse: Medel

Resultatområde 2: Ökad respekt för mänskliga rättigheter, ökad jämställdhet och stärkt demokratisk samhällsstyrning på nationell och lokal nivå

Indikatorer för resultat 2.1: Stärkt effektivitet hos offentliga nyckelinstitutioner för ökat ansvarstagande på nationell och lokal nivå.

Indikatorer	Utgångsläge	Mål	Källa	Det svenska bidraget
2.1.1 Allmänhetens uppfattning om statliga institutioners ansvarstagande och effektivitet	Värden från Afrobarometers Kenya-survey 2011	Förbättring av värden vid Afrobarometers planerade mätningar 2015 respektive 2018	Afrobarometer	
2.1.2 Antal fungerande medborgarforum på länsnivå	0 (Arbete har inletts i 15 urbana områden med stöd av Sverige fram till 2014)	15 fungerande medborgarforum	Ministry of Lands and Urban Development	7 fungerande medborgarforum

Trolig resultatuppfyllelse: Medel

Indikatorer för resultat 2.2: Effektiva nyckelinstitutioner och organisationer inom rättssektorn som respekterar mänskliga rättigheter och rättsstatens principer .

Indikatorer	Utgångsläge	Mål	Källa	Det svenska bidraget
-------------	-------------	-----	-------	----------------------

2.2.1 Antalet funktionella lokala fredskommittéer	50 aktiva kommittéer (2013)	100 aktiva kommittéer (2018)	Peace building and Conflict Management National Steering Committee	27 aktiva fredskommittéer
2.2.2 Domstolsanvändarkommittéer (<i>Court Users Committees</i>) utbildade i sexuellt och könsrelaterat våld, barns rättigheter och jämställdhet.	0 (2014)	80 (2019)	The Judiciary	
2.2.3 Antal tingsrättsdomare (magistrates) som har integritetsgranskats	116	471 (samtliga domare i tingsrätt)	The Judiciary	

Trolig resultatuppfyllelse: Medel

Indikatorer för resultat 2.3: Effektivt påverkansarbete av medier och aktörer i det civila samhället på nationell och lokal nivå för en stärkt demokratisk kultur och ökat ansvarsutkrävande.

Indikatorer	Utgångsläge	Mål	Källa	Det svenska bidraget
2.3.1 Antal journalister, civilsamhällesaktörer och tjänstemän utbildade i anti-korruption	0 (2014)	1500 (2019)	FOJO, Kalmar Universitet	1500

2.3.2 Antal policyer och juridiska förändringar som kan härledas till engagemang av civila samhället	Baseline-studie under 2014 kommer ange utgångsläge	Minst 4 policyer som kan härledas till engagemang av civila samhället.	UNDP Amkeni Wakenya rapportering	Finansiering av arbete som leder till 4 policyer.
2.3.3 Antal konstnärer utbildade i "artivism" – verktyg för social och demokratisk förändring	0 (2014)	500 (2019)	POWA245	500

Trolig resultatuppfyllelse: Låg

Indikatorer för resultat 2.4: Ökat genomslag för organisationer och institutioner som arbetar för förbättrad jämställdhet och stärkta rättigheter för kvinnor och flickor.

Indikatorer	Utgångsläget	Mål	Källa	Det svenska bidraget
2.4.1 Antal läns som har etablerat harmoniserade arbetsgrupper för genderbaserat våld	0	5 arbetsgrupper (2017)	UN Women, rapportering	5 arbetsgrupper
2.4.2 Kvinnlig representation på nationell och länsnivå	20 % Parlamentet 33 % Länsparlamentet (2013) Independent Election and Border Commission	33 % i nationella parlamentet (2015)	Gender Audit of Kenya 2013 Election Process (National Democratic Institute, Federation of Women Lawyers, USAID)	
2.4.3 Kvinnlig kandidatur på valbara platser på nationell och länsnivå	129 kvinnor kandiderade i parlamentetsvalet 2013 varav 16 valdes (6 %) 623 kvinnnor kandiderade till länsparlamenten vid valen 2013, varav 91 valdes (6%)	33 % kvinnliga kandidater (2017) av samtliga kandidater på valbar plats	Gender Audit of Kenya 2013 Election Process (National Democratic Institute, Federation of Women Lawyers, USAID)	
2.4.4 Antal flickor och kvinnor utbildade i datorprogrammering	64 (2014)	300 (2019)	UN Women	300

Trolig resultatuppfyllelse: Medel

Resultatområde 3: Förbättrade möjligheter för fattiga människor att bidra till och dra nytta av ekonomisk tillväxt

Indikatorer för resultat 3.1: Ökad produktivitet och förädlingsgrad inom det småskaliga lantbruket				
Indikatorer	Utgångsläge	Mål	Källa	Det svenska bidraget
3.1.1 Produktivitet inom det småskaliga lantbruket	Produktivitet inom ett urval grödor och boskapsskötsel. Framtagande av baseline pågår och kommer att vara klart 2015.	Ökning med 10 % fram till 2017	ASDSP rapporter, Annual socio- economic household survey, Annual value-chain panel surveys	83 % .
3.1.2 Förädlingsvärde inom ett urval värdekedjor	Framtagande av baseline pågår och kommer att vara klart 2015.	Ökning med 10 % till år 2017	ASDSP rapporter, Annual socio- economic household survey, Annual value-chain panel surveys	83 %

Trolig resultatuppfyllelse: Medel

Indikatorer för resultat 3.2: Ökat antal människor, i synnerhet kvinnor och ungdomar, på landsbygden och i urbana områden har produktiv sysselsättning.				
Indikatorer	Utgångsläge	Mål	Källa	Det svenska bidraget

3.2.1 Antal människor i produktiv sysselsättning disaggregerad på ålder och kön (dvs de som arbetar och har en inkomst över fattighedsgränsen) fördelat på ålder och kön	Baseline kommer att tas fram 2015	Ökning	World Development Indicators, Världsbanken ILO, Kenya National Bureau of Statistics (KNBS) Agricultural Sector Development Programme Reporting Kenya Municipal Programme Reporting Kenya Informal Settlements Improvement Projects Reporting	Sverige finansierar 83% av ASDSP och 10% av KMP respektive KISIP.
3.2.2 Antal människor som ej är i utbildning och ej i sysselsättning, fördelat på ålder och kön	Baseline kommer att tas fram 2015	Minskning	World Development Indicators, Världsbanken ILO, Kenya National Bureau of Statistics (KNBS) Agricultural Sector Development Programme Reporting Kenya Municipal Programme Reporting Kenya Informal Settlements Improvement Projects Reporting	Sverige finansierar 83% av ASDP och 10% av KMP respektive KISIP

Trolig resultatuppfyllelse: Medel

Indikatorer för resultat 3.3: : Ökat antal människor på den kenyanska arbetsmarknaden har kunskaper och utbildning som svarar mot den privata sektorns behov och efterfrågan				
Indikatorer	Utgångsläge	Mål	Källa	Det svenska bidraget

3.3.1 Antal elever som efter fullgjord yrkesutbildning samfinansierad av Sverige har arbete efter ett år. Fördelat på kvinnor och män.	Fastställs under andra året av strategin	Ökning	Kommer fastställas under operationalisering.	
--	--	--------	--	--

Trolig resultatuppfyllelse: Medel

Indikatorer för resultat 3.4: Förbättrad tillgång till finansiella tjänster för mikro- och småföretag, det småskaliga lantbruket samt ekonomiskt svagare hushåll. ⁷⁰				
Indikatorer	Utgångsläge	Mål	Källa	Det svenska bidraget
3.4.1 Andel av befolkningen som använder finansiella tjänster. Fördelat på kön, landsbygd/stad och fattighedsnivå (%)	Mellan 2009 och 2013 var ökningen cirka 15 miljoner människor. Det svenskstödda Financial Sector Deepening Programme, FSD, bidrog till en stor del av denna ökning. Den svenska finansieringen av FSD var 16% dvs cirka 2 miljoner av ökningen. ¹	Ökning i minst samma takt	Financial Sector Deepening Programme, rapportering	Minst 2 miljoner människor ytterligare som får tillgång till finansiell service

Trolig resultatuppfyllelse: Medel

Gender/Rural/Urban	Transactions	Savings	Credit	Investment	Insurance	Pensions
Male	68.3	56.3	28.2	12.3	21.2	15.4
Female	59.9	60.1	28.9	10.9	13.7	6.7
Rural	56.6	54.7	25.9	9.2	11.2	6.2
Urban	77.5	64.8	33.4	15.9	28.6	19.6

⁷⁰ Kan delvis uppnås utan inblandning av staten.

Källa: FinAccess, National Survey 2013, FSD Kenya

Wealth quintile	Transactions	Savings	Credit	Investment	Insurance	Pensions
Wealthiest	90.4	72.6	39.5	23.5	44.7	29.5
Second wealthiest	81.8	69.4	34.7	13.8	22.5	14.4
Middle	62.8	63.2	27.0	9.8	11.2	6.1
Second poorest	54.4	53.8	26.1	7.6	5.4	3.3
Poorest	29.9	32.1	15.3	3.0	2.5	1.0

Källa: FinAccess, National Survey 2013, FSD Kenya

ⁱ 2009 hade 41,3% av befolkningen dvs cirka 15 miljoner tillgång till finansiell service. 2013 hade andelen ökat till 66,7%, dvs cirka 30 miljoner människor. Ökningen var således cirka 15 miljoner. FSD arbetade strategiskt för denna ökning. Sverige stödde FSD med 16% av budgeten.